

Korupce a její vliv na společnost

Martin Petlach

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martin PETLACH**
Osobní číslo: **H118232**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Korupce a její vliv na společnost**

Zásady pro vypracování:

Bakalářská práce bude zaměřena na negativní vliv korupce na společnost. V této práci uvedu nejen důsledky korupce, ale i její jednotlivé druhy a formy. Porovnáám korupci v České republice s korupcí ve světě. V neposlední řadě popíšu jaká je trestněprávní ochrana společnosti před korupcí.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Aktuální otázky trestněprávní ochrany společnosti před korupcí, Petr, Hulinský, POLICE HISTORI Praha 2008, ISBN 978-80-86477-47-3

Korupce a kriminalita, Doc. JUDr. Pavel Vantuch, CSc., Rašínova vysoká škola 2008, ISBN 978-80-87001-09-7

Korupce a úplatkářství, Linde Praha, 2011, ISBN 978-80-8201-853-6

Korupce po Česku, Petr Karlovský, 2007, ISBN 80-86861-94-5

Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém. / Vladislav David, Alexander Nett - Vyd. 1. Praha : C.H. Beck, 2007 - ISBN 978-80-7179-562-9

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Vedoucí bakalářské práce:

PaedDr. Petr Havelka, Ph.D.

Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce:

11. listopadu 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2014

V Brně dne 11. listopadu 2013

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. PaedDr. Slavomír Laca, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

MARTIN PETLACH

Jméno, příjmení studenta

V Brně 14.2.2014

Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydávlečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou korupce a jejím negativním vlivem na společnost. Jedná se o celospolečenský jev, který má negativní dopad na společnost. Korupce se vyskytuje v různých podobách a formách a je velmi složité ji odhalit. Boj proti korupci není lehký a vyžaduje úpravu právních předpisů a instituci, která dokáže objasnit, odhalit a potrestat trestné činy s ní spojené.

Klíčová slova:

Korupce, úplatkářství, veřejná správa, druhy a formy korupce, důsledky korupce, prevence.

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the issue of corruption and its impact on society. It is a societal phenomenon, which has a negative impact the company. Corruption comes in various shapes and forms and it is very difficult to detect. The fight against corruption is not easy and requires adjustment of the legislation and the institution that is able to explain to detect and punish crimes associated with it.

Keywords:

Corruption, bribery, public administration, types and forms of corruption, consequences of corruption, prevention.

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval PaedDr. Petru Havelkovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a čas, který mi věnoval.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 HISTORIE KORUPCE	11
1.1 KORUPČNÍ JEDNÁNÍ SOUDCŮ VE STAROVĚKÉM ŘÍMĚ	12
1.2 KORUPCE V EGYPTSKÉ ŘÍŠI.....	13
1.3 KORUPCE V DOBĚ KOMUNISMU	14
2 PŘÍČINY KORUPCE	16
2.1 EKONOMICKÉ A POLITICKÉ PŘÍČINY	16
2.2 SOCIOKULTURNÍ FAKTORY	17
2.2.1 Hodnotová orientace a morálka.....	17
2.2.2 Sociálně psychologické příčiny.....	17
2.2.3 Absence a nedůslednost kontroly.....	18
2.2.4 Tradice a normy	18
2.2.5 Vliv médií.....	18
2.3 CHUDOBA.....	18
3 NÁKLADY A DŮSLEDKY KORUPCE	20
3.1 DŮSLEDKY POLITICKÉ	20
3.2 DŮSLEDKY SPOLEČENSKÉ	20
3.3 DŮSLEDKY EKONOMICKÉ	21
4 ANTIKORUPČNÍ OPATŘENÍ	22
4.1 GLOBÁLNÍ CHARAKTER KORUPCE	24
4.2 JAK ROZPOZNAT KORUPČNÍ CHOVÁNÍ.....	26
4.3 ÚLOHA POLICIE V BOJI PROTI KORUPCI	29
4.4 ODHALOVÁNÍ A DOKAZOVÁNÍ KORUPCE	29
4.5 PROTIKORUPČNÍ LINKA	30
5 TYPOLOGIE KORUPCE	31
5.1 VELKÁ KORUPCE	32
5.2 MALÁ KORUPCE	33
5.3 STATE CAPTURE	34
5.4 INSTITUCIONALIZACE KORUPCE	35
6 FORMY KORUPCE	39
6.1 KORUPCE VE STÁTNÍ SPRÁVĚ.....	39
6.2 KORUPCE V MUNICIPALITÁCH	40
6.3 KORUPCE VE VEŘEJNÉM SEKTORU.....	42
6.4 KORUPCE V BANKOVNICTVÍ	43
6.5 KORUPCE VE ZDRAVOTNICTVÍ.....	43
6.6 KORUPCE V SOUKROMÉM SEKTORU	44
6.7 KORUPCE V MÉDIÍCH.....	44

7	MĚŘENÍ KORUPCE.....	45
7.1	TRANSPARENCY INTERNATIONAL.....	45
7.2	INDEX CPI.....	46
II	PRAKTICKÁ ČÁST	48
8	VNÍMÁNÍ KORUPCE.....	49
8.1	CHARAKTERISTIKA VZORKU RESPONDENTŮ	49
8.2	CÍLE A HYPOTÉZY	50
8.3	VÝZKUMNÁ METODA.....	50
8.4	INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	50
9	SHRNUTÍ PRAKTICKÉ ČÁSTI	61
9.1	VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ.....	61
	ZÁVĚR	63
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	64
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	68
	SEZNAM PŘÍLOH.....	69

ÚVOD

Korupční jednání patří mezi nejdiskutovanější a nejzávažnější problematiku nejen v České republice, ale i ve světě. Pod pojmem korupce si z obecného hlediska můžeme představit určité odchýlení od zákona a porušování platných právních norem a předpisů. Korupce je určitým typem, kde pachatelé jsou všechny zúčastněné osoby. Poškození se tohoto jednání nezúčastňují. Těmi mohou být právnické nebo fyzické osoby. Samozřejmě důsledky tohoto jednání potom nese na svých bedrech celá společnost. Tím, že jsou zakázky výrazně předraženy, kdy výběrová řízení jsou přesně nastavena tak, aby se vítězem stala firma, která zdaleka není nejlepší ani nejlevnější, ale má pouze vazby na zadavatele výběrového řízení, se kterým se potom vyrovná předem dohodnutou sumou. Potom logicky chybí peníze na ostatní věci a celá společnost to pocítuje například na zvýšených cenách veškerého zboží, na zvýšení daní, snížení sociálních dávek, porodného, zrušení pohřebného a dalších. V každém předvolebním období můžeme sledovat, jak prakticky všechny politické strany mají v programu na předních místech boj proti korupci. Ale ať už vládne kterákoliv z nich, nevypadá, že by byl zaznamenán nějaký výrazný posun k lepšímu. Otázkou je, jestli se nejedná pouze o volební trik politických stran, na který voliči slyší. Zřejmě bude v politice určité procento, které své úmysly myslí vážně, ale bohužel spousta jedinců vstupuje do politiky s cílem urvat si ve volebním období co největší kus pro sebe. Není tajemstvím, že největší korupční skandály se odehrávají na těch nejvyšších postech. V těchto případech se nejedná o malé částky, jde i v některých případech o několik stovek miliónů korun. Zákony jsou bohužel nastaveny tak, že takové jednání umožňují. I když se o korupci hodně hovoří, je téměř nemožné ji odhalit. Spokojenost všech zúčastněných stran korupčního jednání je zřejmě hlavním důvodem, proč korupce není vztahem veřejným a otevřeným a proč korupční transakce probíhají vždy skrytě. Většinou chybí „hmatatelné důkazy“ a bez nich je jakákoliv korupce neprokazatelná. Korupce byla, je a určitě bude vždy existovat. Vyskytuje se ve všech státech světa, někde více, jinde méně. Její vysoká nebezpečnost spočívá v její rozšířenosti po celém světě. Korupce dnes neohrožuje jen státy samotné, ale také celkovou stabilitu světové ekonomiky. Česká republika figuruje ve světovém žebříčku CPI (Corruption Perceptions Index) za rok 2012 z hlediska korupce na 54. místě společně s Lotyšskem, Malajsií a Tureckem, což určitě není zrovna lichotivé postavení.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE KORUPCE

Korupce se globálně netýká pouze dnešní doby. S korupcí se setkáváme již v dávné naší historii. Za kolébku korupce lze již považovat Starobabylonskou říši, a to starověké Řecko a Řím. Pokud se vrátíme v historii do této doby, setkáme se prvotním náznakem boje proti korupci a to v Chammurapiho zákoníku, který byl na svou dobu velmi propracovaný, promyšlený a také velmi přísný. Chammurapi velký vůdce a mocný vladař nechal zákoník rozdělit na 282 paragrafů, které všechny začínaly spojkou jestliže. Stéla dle historiků a vědců, ležela na zemi, řádky se četly zprava doleva. Zajímavý je mj. také fakt, že text obsahuje jak prolog, tak i epilog. Na příkladech z Chammurapiho zákoníku je zcela zřejmé, že paragrafy poukazují na přísnost, důraznost a nelítostnost.¹

Možná zde vznikne otázka, proč zde rozepisují Chammurapiho zákoník, když práce je zaměřená na téma korupce. Tento zákoník, ač se to bude zdát nepravděpodobné, velmi úzce s korupcí souvisí. Vzhledem k paragrafům, které byly na již zmíněnou dobu značně pokrokové a již postihovaly korupci. Což svědčí o tom, že podle společenského hlediska můžeme konstatovat, že již v této době byla společnost poměrně vyspělá a pokroková a došla k faktu, jak korupci postihnout. Ale jak se v dalším mém pojednání dozvíme, korupce velmi úzce souvisí s vyspělostí a rozvrstvením společnosti. Korupce zde tedy nebyla náhodou a není náhodou ani v dnešní době. Ať už se zde budu zmiňovat o korupci v historii, anebo v současné době, vždy má korupce neboli úplatkářství jednu společnou věc. Vždy se za tímto slovem skrývá chtíč po moci a penězích, ovládání lidí, příležitosti a v každém případě jde o neoprávněné obohacení. V knihách či na internetu se stále setkávám s fakty potýkáním s korupcí, která dle společenských norem, morálky či etiky, byla potrestána. Z Chammurapiho zákoníku již víme, že tresty v té době byly dosti přísné. Abychom se pohnuli v historii dále z Babylonu, dostaneme se do doby starověkého Říma. Již během studia na této vysoké škole jsem velmi poutavým způsobem získal základní poznatky právě z tohoto období, a to v základech práva. Pokud se vysloví pojem starověký Řím, každého většinou napadnou zákony dvanácti desek. Tyto desky jsou

---

¹DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. Korupce. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra, 2005, ISBN 80-239-5687-6, s. 5

uznávaným nejstarším pramenem římského práva, který řešil základní trestné činy, za něž také bylo považováno například podplácení voličů, lat. *crimen ambitus*.²

V zákonodárství dvanácti desek se setkáme i se zákony stavící zámožné občany proti občanům chudým a také svojí podstatou je pochopitelné, že pro každého platila jiná pravidla. Dlužníci většinou propadali věřiteli, kteří je mohli zabít, anebo i prodat do otroctví.³

V trestním právu se v zákonodárství dvanácti desek setkáme se zákony týkající se nejdůležitějších trestů za úplatnost soudce, vraždu nebo zradu.⁴

1.1 Korupční jednání soudců ve starověkém Římě

Kdo to vlastně byl soudce ve starověkém Římě? Za dob královských i v době římské republiky nebyl soudce státním úředníkem ani veřejným činitelem, nýbrž se jednalo o soukromou osobu „soukromého soudce“ (*iudex privatus*). *Privatus* stručně znamená, že se nejednalo o státního úředníka, ale o rozhodce, který dostane úkol rozhodnout daný spor. Tyto sporné strany, které nejsou schopné svůj konflikt sami vyřešit, si pomocí praetora vyberou svého soudce, který, jak už víme, byl nestranný, s neúřednickou funkcí. Důsledkem toho se soudní řízení rozdělilo na dvě stádia. A to *in iure*, kdy sporné strany hledají sporné body a se svolením praetora se dohodnou na odsouzení nebo osvobození. Při řízení *apud iudicem*, se věc projedná a rozhodčí vynese rozsudek.⁵

Zajímavostí v dějinách je i právní rámec, který přinesl Ulpianus. Ve fragmentu z Digest císaře Justinána se snaží objasnit příčinu korupčního jednání, kterého se může dopustit člověk na základě neznalosti, jednání ve zlém úmyslu, protizákonném jednání, náklonnosti na základě známosti nebo pasivního úplatku.⁶

---

² KEJDOVÁ, M., VAŇKOVÁ, Z. *Základy práva (doplňk)*. Brno: IMS Brno, 2012, s. 11-15

³ ANTIKA. *Římské právo*. [online]. ©2004 [cit. 2014-01-12].

Dostupné z <http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1497>

⁴ BARTOŠEK, M. *Dějiny římského práva*. Praha: Panorama, 1995, ISBN 80-200-0545-5, s. 141

⁵ SOMMER, O. *Prameny soukromého práva římského*. Praha: Melantrich, 1932, s. 11

⁶ TAUCHEN, J., SCHELLE, K. *Korupce - včera a dnes: (sborník z kolokvia pořádaného katedrou dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity a The European Society for History of Law)*. Ostrava: Key Publishing, 2013, ISBN 978-80-7418-177-1, s. 36-38

1.2 Korupce v egyptské říši

Velmi zajímavé v historii korupce je i období vlády v egyptské říši. Doposud jsme se setkávali s náznakem a s určitým typem omezení či zabezpečení a ochranou proti korupci, a to různými způsoby. Způsob boje s korupcí v Egyptě byl historicky odlišný od ostatních a to hlavně z důvodu různorodosti a jiného postavení ve společnosti. Egypt byl nejbohatší zemí ve starověku, ale až do pozdní doby fungovalo egyptské hospodaření bez používání peněz. Ve vnitřním i zahraničním obchodu se jednalo na principu směny zboží. Dokonce platy a daně se platily formou výrobků, a tak zde můžeme najít důkazy o korupci a úplatkářství. Právo se vymáhalo jménem Maat, bohyně pravdy, morálky a spravedlnosti. Maat byla nejen božstvem, ale i pojmem a řádem, který se vynořil z chaosu. Vše se zde odráží od správného chování, zločin se považoval za hrozbu pro řád světa. Menší spory řešily místní hodnostáři, často nebylo třeba právníka nebo soudce, stačilo být váženým člověkem a ten měl plné právo ve věci rozhodnout, zde se setkáváme často s precedenčním rozhodnutím. Zajímavostí je existence funkce, která zhruba odpovídala smírčímu soudci.⁷

Nejzávažnější zločiny řešil sám král či faraon, ten ale často přenášel pravomoc na vezíra a zde se právě setkáváme s uplácením vysokého činitele, který zneužíval své moci, kterou mu sám vůdce předal. V knihách z tohoto období lze jednoznačně rozpoznat, jak uplácení i v této zemi nebylo výjimkou, ale Egypt je znám nejen svým kouzlem stavbou pyramid, svými texty a svou krásnou a rozmanitou historií a poklady, ale také jejich uměním, promyšleností a uvážlivostí. Ač se v Egyptě setkáváme s úplatkářstvím, ve většině případů se vždy na tuto nekalost přišlo a byla velmi přísně potrestána.⁸

Známý vladař Haremheb, kolem roku 1320 před naším letopočtem, byl nejen faraonem, ale i zdatným vojevůdcem a taktikem, který se snažil vymýtit korupci a uplácení svými tresty. Přesto bohužel došlo k tomu, že korupce se rozšířila do celého světa.⁹

---

⁷ KLÍMA, J. Lidé Mezopotámie. Praha: Orbis, 1976, s. 198-221

⁸ HAMILTON, R. Egypt říše faraonů. Praha: Slovart, 2007, ISBN 978-80-7209-779-1, s. 127, 161

⁹ NATIONAL GEOGRAPHIC. Dějiny korupce a úplatkářství: nejhorší skandály v historii. [online]. [cit. 2013-12-10]. Dostupné z: <http://www.national-geographic.cz/detail/dejiny-korupce-a-uplatkarstvi-nejhors-skandaly-v-historii-19971/>

Soudní procesy v Egyptě, případné známky uplácení apod. můžeme nalézt nejen v administrativních listinách z té doby, ale lze i určité souvislosti nalézt na stěnách chrámů či papyrech.¹⁰

Korupce nepřibližuje určitý stupeň vývoje lidstva, jeho vzdělanost nebo kulturnost, spíše se vždy vše odráželo od univerzálního charakteru. Ať už poznatky o korupci a úplatkářství nacházíme na území Mezopotámie, kde dlouhou dobu fungovalo obyčejové právo, nebo ve Starobabylonské říši, kde důležitou písemnou památkou je Chammurapiho zákoník. Také jsme se setkali s úplatkářstvím v Řecku, Egyptě i v Číně, vše má něco společného a to vznik a podnět úplatkářství, který můžeme najít ve výkonu moci. Jak již sám Konfucius řekl: „Každá moc svádí lidstvo ze správné cesty, absolutní moc ho kazí.“ Pokud se stále nacházíme v historii, neodmyslitelnou součástí této práce také bude názor známé historické osobnosti, mezi které například patří Platón, který zastával názor, že každý občan, který přijme dar výměnou za veřejnou službu, by měl zemřít bez pohřbu.¹¹

1.3 Korupce v době komunismu

Korupce v období komunistického režimu, je zvláštním a poutavým tématem nejen dnešní doby. Aktuálně naše média řeší neustále kauzy, týkající se korupční tematiky. Často slýchávám nejen od svých vrstevníků, ale i od starších občanů, jak za dob komunismu se neděly žádné takové „špinavosti“, jaké jsou nyní. J.L.Fischer: „*Vyšli jsme z války s pokřivenou páteří a dušemi zakřivenými.*“¹²

Vše zřejmě začalo peněžní reformou v roce 1953, která představovala velký rozvoj korupce. Československo mělo centrálně plánovanou ekonomiku a ta vytvořila ekonomiku neoficiální. Druhým základním aspektem byl fakt, že komunistické vize nevyhnutelně oslabily závazek elity k organizačním cílům, což ve výsledku znamenalo, že se celkový cíl zúžil na důležitost zůstat u moci. Jednoduše řečeno, absence základních obranných mechanismů a opuštění od stanovených základních cílů kombinované s touhou po moci, otevřelo cestu ke korupci. Co už víme je fakt, že korupce v komunistické době měla jinou

---

¹⁰ DODSON, A. Staroegyptské hieroglyfy, Praha: Mladá fronta, 2008, ISBN 978-80-204-1821-0, str. 74-77

¹¹ DAVID, V., NETT, A. Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém. Praha: C.H. Beck, 2007, ISBN 978-80-7179-562-9, s. 5-6

¹² FRIČ, P. Korupce na český způsob. Praha: G plus G, 1999, ISBN 80-86103-26-9, s. 20

povahu než dnes a to z pochopitelných důvodů. Navíc se o tomto problému nevědělo, nebo spíše nemluvilo, a to opět z jasných důvodů. Nebylo třeba ohrozit postavení a moc, kterou v té době komunisté měli. Sám Frič poznamenal, že před sametovou revolucí se korupce tolerovala a pro společnost byla poměrně únosná a akceptovaná.¹³

Stát v době komunismu nebyl nikterak bohatý. Jak je ale možné, že se stavělo, modernizovalo, každý slušný občan měl práci, stát se „postaral“ o mladou rodinu, či novomanžele a když bylo třeba, tak v malém se bralo ze státního a nikomu to nepřišlo tak podezřelé, jak je tomu nahlíženo dnes? Tenkrát se tomu korupce neříkalo, to jsme takto pojmenovali až v podstatě dnes, pod slovem korupce se tenkrát schovávalo slovní spojení „družstevní výpomoc“, kterou můžeme chápat jako materiální výpomoc, ale také i služba týkající se kontaktů a té teoretické stránky.¹⁴

Důležitými faktory jsou i zásadní politické a sociální změny. S korupcí má a mělo hodně společného i míra morálního vědomí. Pokud dojde k deformaci morálky a politického smýšlení, dojde automaticky ke korupčnímu jednání a to důsledkem toho, že si jedinci uvědomí, že uplácením dosáhnou toho, co chtějí, mnohem dříve, než legální cestou.¹⁵

Jak je možné vstřípit lidem zpět morální hodnotu správně fungující společnosti a vnuknout jim myšlenku, že „mrhat“ prostředky na boj s korupcí a úplatkářstvím není správná cesta. Je pravdou, že se společnost není schopna zbavit nenávisti, žárlivosti, chťiče po moci, vražd, loupeží, krádeží a znásilňování. Je to jako mor, který si generace po generaci nese jako své břímě. Při pečlivém dohledávání faktů jsem si kladl neustále otázku, zda se touto problematikou již tenkrát někdo zabýval a také hledal otázky a nacházel odpovědi, týkající se ohrožení společnosti vládou, která funguje na základě korupční strategie.

---

¹³ FRIČ, P. Korupce na český způsob. Praha: G plus G, 1999, ISBN 80-86103-26-9, s. 73-75

¹⁴ ŠMÍD, T., KUPKA, P. Český organizovaný zločin: od vyděračů ke korupčním sítím. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2011, ISBN 978-80-210-5618-3, s. 95-101

¹⁵ PEŠTA, K. O činnosti kontroly v oblasti neoprávněného obohacování (korupce a úplatkářství). Praha: Výbor lidové kontroly ČSSR, 1988, s. 5

2 PŘÍČINY KORUPCE

„Korupce je mnohadimenzionální jev vyžadující multidisciplinární přístup.“¹⁶

Příčiny korupce jsou vysvětlovány různě. Pokud to pojmem všeobecně, tak základní hnací silou korupce je lidská touha po moci a materiálních statcích, úspěchu a penězích. Je samozřejmé, že pouhá touha po moci nestačí k tomu, aby došlo ke korupčnímu jednání. Důležité aspekty, které hrají v korupci důležitou roli, jsou korupční klima a struktura a funkce státního aparátu. V práci už jsem se několikrát zmínil o důležité roli spojené s administrativou a se státní regulací. Velmi známou a typickou oblastí, kde dochází ke korupci, je záležitost týkající se daní a daňového systému. Korupce není pouze doménou chudých zemí, ale i společností, které jsou dostatečně vyspělé. Odlišují se hlavně zvykovým právem. Příčiny a motivy korupce jsou tedy různé, lišící se názorem ať už psychologů, sociologů, právních expertů, politologů, apod.

„Mikroekonomická analýza příčin a motivů prokorupčního chování jako aplikace teorie racionální volby, koresponduje s obecnou ekonomickou analýzou lidského chování i s ekonomickou interpretací korupce.“¹⁷

Korupce a její příčiny můžeme rozdělit na různé hlavní body, týkající se sociálně psychologických příčin, také faktorů týkající se ekonomické stránky, postavení státu, morálních norem a určitých slabin státu, až po zásadní sociální změny, týkající se přechodu společnosti z moderní na postmoderní.

2.1 Ekonomické a politické příčiny

Mezi ekonomické a politické příčiny spadají konkrétní situace, které jsou živnou půdou pro korupční jednání. Mezi ně patří dotace a exkluzivní práva a s tím související úplatek za vyřízení či urychlení. Nejasná a složitá daňová problematika, která umožňuje velké pravomoci v rukou úředníků. Platy ve veřejném sektoru nejsou na odpovídající úrovni a s tím je opět spojena potřeba úplatků. Poskytování určitých statků a služeb za nižší než tržní ceny. Vláda zajišťuje dodávku základních služeb a také i zboží, jako je například

---

¹⁶BRABCOVÁ, I. Sborník z odborného semináře "K otázkám korupce a úplatkářství". Praha: Vydavatelství PA ČR, 2002, ISBN 80-7251-110-6, s. 5

¹⁷VOLEJNÍKOVÁ, J. Korupce v ekonomické teorii a praxi. Praha: Profess Consulting, 2007, ISBN 978-80-7259-055-1, s. 112

elektřina, voda, bydlení, zdravotní péče, i zde je velký prostor pro korupci. Složité zákony a nedostatečná legislativní úprava a úřední postupy, kdy je možné si právní normu vyložit různým způsobem a tím je potřeba další nezávislé kontroly. Máme u nás nedostatečné konkurenční prostředí, protože stát zadává obstarávání určitých služeb a produktů jen omezenému počtu soukromých subjektů.¹⁸

2.2 Sociokulturní faktory

Tyto faktory, které ovlivňují výskyt korupce, se již dle názvu budou týkat sociální stránky společnosti a to hlavně oblastí chudoby, médií hodnot a morálky lidí a v neposlední řadě i tradic.

2.2.1 Hodnotová orientace a morálka

Kromě toho, že společnost se vyvíjí a přechází ve společnost moderní až postmoderní, jsou zde i jiné a poměrně zásadní nedokonalosti a neduhy. Pokud se společnost nějakým směrem vyvíjí, je jasné, že i pravidla, kterými se společnost řídí, by se měly změnit. Automaticky se stará pravidla zruší, ale nová nevzniknou a potom dochází k tomu, že společnost je bez zásadních pravidel. Zásadním bodem je i fakt, že nedostatečná legislativa napomáhá určité nejistotě ve společenských pravidlech. Bohužel se velmi často stává, že veřejnou správu vedou lidé, kteří nejen že nemají dostatek zkušeností, ale jejich morální hodnoty jsou nedostačující, obzvláště pokud by měli jít příkladem celé společnosti.

2.2.2 Sociálně psychologické příčiny

Vždy se budeme potýkat s těmi, kteří se snaží mít moc, ovládnout a prosadit si své výhody na úkor ostatních. Opět se zde vracím k důležitosti a závažnosti legislativního rámce. Jedinci, kteří prosazují morální hodnoty a chtěli by takto jednat, jsou omezeni normami a fungováním společnosti jako takové a pro jejich morální postoje není ve společnosti dostatečné místo, díky kterému by se dalo toto jednání prosadit.¹⁹

---

¹⁸ KOTLÁNOVÁ, E. Korupce a ekonomický růst. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2012, ISBN 978-80-7248-803-2, s. 24-25

¹⁹ INTEGRACE: časopis pro evropská studia a proces rozšiřování Evropské unie. Praha: Europeum, 1/2004. ISSN 1212-9771.

2.2.3 Absence a nedůslednost kontroly

Pokud stát není schopen zajistit dodržování právních předpisů a její sankcionování v případě porušení, potom je jednoznačné, že aktuální mechanismy jsou naprosto nedostačující. Velmi důležité je, jaký přístup mají lidé k zákonnosti jako takové. Zásadní úlohu zde má vláda, která má za úkol v těchto případech přesvědčit o výhodnosti dodržování zákonů a respektování právního řádu.

2.2.4 Tradice a normy

Již v úvodu jsem se zmínil o tradici, která má v korupčním jednání velmi důležitou úlohu. Co v jedné zemi je považováno za korupci, jinde tomu tak být nemusí. A to je právě důsledek tradice, což znamená, co je a co není společností tolerováno a bráno za běžné, případně „normální“. Vláda by se tedy měla zajímat, jak lidé žijící v této společnosti korupci vnímají, jaké morální hodnoty vyznávají a kde se nachází hranice etického kodexu. Důležitost by měla být i ve vedení a s medializování kauz, výzkumů týkající se vlivu korupce na společnost a jednoznačného podporování antikorupčního naladění společnosti.

„Pokud chybí normy zcela, považuje každý za normu to, co vyhovuje jemu“²⁰

2.2.5 Vliv médií

Zde je důležitá hlavně objektivita a serióznost informací, s kterými se dá bohužel jak obchodovat, tak s nimi i různě manipulovat. Média mají velký vliv a je zapotřebí si uvědomit, že jsou velkým nástrojem veřejné kontroly.

2.3 Chudoba

Transparency International považuje za nejhlavnější důvod korupčního jednání chudobu. Například africká země běžně funguje na základech korupce a je v podstatě nemožné ji vymýt, vzhledem k tomu, že ji zažila jedna generace vedle druhé a toto jednání mají zažitě. Je to z důvodu, že africká země je velmi chudá. Korupce v tomto případě značí

---

²⁰KOTLÁNOVÁ, E. Korupce a ekonomický růst. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2012, ISBN 978-80-7248-803-2, s. 26

jistou zaostalost této země, kde i základní potřeby nejsou dostatečně uspokojovány a určitá skupina lidí toho značně zneužívá.²¹

Zmínil jsem se zde o sociokulturním charakteru korupčního jednání, který je obtížné odstranit, vzhledem k tomu, že je jeho odstraňování během na dlouhou trať. Další jsou příčiny ekonomické, které se dají dostatečně odstranit nastavením a jednoznačností legislativy a průběžné systémové kontroly. Nejzásadnějším problémem, který společnost se spojením korupce má, je její prorůstání do politické sféry. Zásadní problém to je hlavně z důvodu, že je zde zapotřebí, aby se na jejich odstranění hlavně podíleli politikové a vláda jako taková. Bohužel zde není dostatečná motivace k tomu, započít poměrně nelehký boj a obzvláště, když korupce se týká i individuů v politické sféře, nevyjímaje i celé politické strany.

„Problematika chudoby a jejího řešení je velkou kapitolou, které je sice věnována velká pozornost, bohužel však bez výrazných výsledků.“²²

---

²¹CZEFRICA. V indexu korupce zůstává hodnocení Afriky nepříznivé. [online]. ©2007-2009 [cit. 2013-12-10]. Dostupné z <http://www.czefrica.com/cs/protea/278-v-indexu-korupce-zstava-hodnoceni-afriky-nepiznive.html>

²²KOTLÁNOVÁ, E. Korupce a ekonomický růst. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2012, ISBN 978-80-7248-803-2, s. 26

3 NÁKLADY A DŮSLEDKY KORUPCE

Je velmi náročné vyčíslit jak náklady, tak i důsledky korupce. Dopad korupce postihuje bohužel celou společnost. Tyto důsledky jsou politické, společenské i ekonomické. Prakticky se s nimi setkáváme téměř denně v různé podobě.

3.1 Důsledky politické

Jediné možné rozdělení se nabízí z časového hlediska a to na krátkodobou a dlouhodobou. Korupce má ničící dopad na demokracii, oslabuje důvěru občanů ve státní správu a ničí hlavní myšlenkovou podstatu demokracie a to svobodu slova. Pokud korupce bude zesilovat a nebudeme proti korupci bojovat, může nastat diktatura, jako je například v Itálii.²³

U krátkodobé korupce je velmi zásadním problémem ztráta důvěry lidí vůči politikům a vládě, která v té době vede zemi. Jejich antikorupční cíle jsou velmi silné slovem a obzvláště v předvolebním období a v průběhu vlády tyto cíle lehce opadávají. Jejich síla a bojeschopnost je opravdu krátkodobá a v případě výměny vlády se přejde na jiný způsob antikorupčního opatření a vše se opakuje. Z důvodu dlouhodobého hlediska, jak již víme, je korupce systematická a z toho důvodu jsou oprávněné obavy, aby nedošlo ke ztrátě celkové důvěryhodnosti země ve vztahu ke světu a nedůvěra v politický systém a legitimitu.

3.2 Důsledky společenské

Bohužel velmi často se setkáváme s názorem, že korupce může znamenat cestu k moci a k úspěchu. Mnohokrát se setkáváme s tím, že úředníci raději jednají a ulehčují si svoji práci tím, že komunikují a vyřizují vše přes lidi, které znají a tím také snižují riziko odhalení, že se jedná o korupční jednání. Tím pádem dochází k tomu, že korupce je skrytá a dochází k rozvoji tzv. klientelismu.

Co je považováno také za velmi zásadní, je fakt, že korupce má dopady na vzdělání a zdravotní péči, která se bohužel nejvíce dotýká nižších vrstev lidí ve společnosti. Ač je dítě z chudé rodiny chytré, třeba i geniální, nemá takovou šanci na skvělé vzdělání,

---

²³DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. Korupce. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra, 2005, ISBN 80-239-5687-6, s. 14

možnost určitého růstu a také dostatek přijímání všeho, co by mu pomohlo rozvíjet jeho schopnosti, tak jako u dítěte, které má schopnosti poloviční, ale rodiče mají kontakty a dostatek finančních prostředků. Je zajímavé, že korupce stále ještě ovlivňuje možnost přijetí dítěte na střední i vysokou školu. V dnešní době se dá ovlivnit určitým způsobem cokoli, jen člověk musí být dostatečně motivován a potom není problém v ničem. Tohle je myslím dost závažné na to, aby se tato záležitost opravdu vymýtila. A co zdravotní péče? Máme na jedné straně průměrného člověka se zdravotními komplikacemi, který si musí vydobýt pozornost lékaře a doslova si „vyběhat“ a vyprosit různá vyšetření. A na druhé straně je člověk, který opět má kontakty, peníze, určité postavení, zvedne jeden či dva telefony, zajistí nějaký dar, pozvánku, večeři, společenskou akci, apod. a vyšetřen je do týdne na všechno, na co by v podstatě být vyšetřen ani nemusel. Korupce prohlubuje sociální nerovnost, porušuje principy spravedlnosti. Otevírají se tak potom pomyslné nůžky mezi chudými a bohatými. Z hlediska morálky má negativní dopad na mravní vědomí, vede k demotivaci a demobilizaci.²⁴

I běžný občan se s tímto chováním může setkat v čekárnách u lékaře, kdy vyčkává několik hodin v čekárně, než ho lékař bude moci přijmout a někomu stačí zaklepat a je v ordinaci hned. Samozřejmě, že zde nepočítám pacienty na odběry, injekce, apod. A tak to bohužel v dnešní době chodí.

3.3 Důsledky ekonomické

Mezi ekonomické důsledky korupce patří špatné hospodaření s veřejnými prostředky. Neschopnost vlády dosáhnout závazků a cílů, které většinou na předvolebních mítincích slibovala. Mezi další ekonomické důsledky můžeme zařadit i neúčinnou pomoc rozvojovým zemím třetího věku, omezení přílivu zahraničních investic. Špatné a neefektivní rozdělování finančních prostředků a nastavené korupční klima v soukromém sektoru.

---

²⁴DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. Korupce. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra, 2005, ISBN 80-239-5687-6, s. 14-15

4 ANTIKORUPČNÍ OPATŘENÍ

Nejlepší zbraní proti korupci je, aby se občané zachovali tak, jak vyžadují od státních složek a podporovali protikorupční kampaně za spolupráce vládních i nevládních organizací a zajistili i dostatečnou informovanost.²⁵

Protikorupčním opatření je nejdůležitější proces, který sestaví vláda. Jedná se zde o zamezování aktuálních praktik, zvážit, případně přehodnotit, závažnost porušení normy a dostatečně ji sankcionovat.²⁶

Samozřejmě je důležitá i prevence korupce a zajištění všech jejích oblastí. Nesmíme opomenout, že začátek všeho je v lidské podstatě a tedy v morálních hodnotách každého z nás a pokud by morálka byla pomalu v každém nastavena správně, protikorupční opatření by potom nemusela být tak značně obsáhlá a zmravnit pár jedinců, co páchají korupční skutky, by vymizely na základě většiny a pozitivního tlaku společnosti.²⁷

*Cílem protikorupčních opatření je snižování korupce, neboť její eliminace je nereálná. Reálný cíl korupce je přitom velmi důležitý, neboť nedostatečné výsledky, které s sebou přináší postup, jenž si stanovil nereálné cíle, odrazuje společnost od větší účasti v protikorupčních aktivitách.*²⁸

Aktuální strategické směry protikorupční politiky:

- *profesionalizace veřejné správy*
- *nakládání s veřejným majetkem*
- *posilování protikorupčních nástrojů v soukromém sektoru*
- *zvyšování transparentnosti politických stran*
- *vyšetřování a stíhání korupce*
- *posilování protikorupčního klimatu v české společnosti*
- *vytvoření kapacit pro monitoring korupce*
- *posilování transparentnosti veřejného sektoru*

---

²⁵DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. Korupce. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra, 2005, ISBN 80-239-5687-6, s. 4

²⁶FRIČ, P. Korupce na český způsob. Praha: G plus G, 1999, ISBN 80-86103-26-9, s. 112-115

²⁷PETROVSKÝ, K. Korupce po česku, aneb, Korupce očima průměrného Čecha. Praha: Eurolex Bohemia, 2007, ISBN 978-80-86861-94-4, s. 87- 91

²⁸CHMELÍK, J., TOMICA, Z. Korupce a úplatkářství. Praha: Linde, 2011, ISBN 978-80-7201-853-6, s. 150

10 aktuálních prioritních úkolů

1. zákon o úřednicích - protikorupčním efektem je jasné vymezení základních povinností úředníka, odpolitizování veřejné správy, snížení rizika korumpovatelnosti úředníků a zaměstnanců veřejné správy,

2. zákon o střetu zájmů – protikorupčním efektem je zvýšení transparentnosti majetkových poměrů veřejných funkcionářů,

3. zákon o svobodném přístupu k informacím – protikorupčním efektem je rychlejší a snadnější přístup veřejnosti k informacím, zvýšení veřejné kontroly nad rozhodováním orgánů veřejné moci, usnadnění identifikace případů vyvolávajících podezření na korupci, kdy majetkové poměry úředníků a zaměstnanců veřejné správy jsou ve zjevném nepoměru k jejich platům,

4. rozkrývání konečných vlastníků – protikorupčním efektem je zprůhlednění právních vztahů, ve kterých na jedné straně je orgán veřejné moci a na druhé straně soukromoprávní subjekt ucházející se o veřejnou zakázku,

5. ochrana oznamovatelů – protikorupčním efektem je zvýšená ochrana osob, které oznamují trestnou činnost,

6. finanční kontrola a audit – protikorupčním efektem je zvýšená vymahatelnost práva při plnění zákona o finanční kontrole ve veřejné správě, zkvalitnění kontroly finančního řízení (managementu), zkvalitnění řídicí kontroly, zkvalitnění interního auditu a zajištění úplné funkční nezávislosti interního auditu,

7. vlastnická politika státu – protikorupčním efektem je znemožnění realizace zakázek, projektů a záměrů spojených s korupčním jednáním a nepřiměřeně vysokými riziky korupce ze strany státních podniků a společností vlastněných státem,

8. strategie a metodika veřejného nakupování – protikorupčním efektem je zprůhlednění nakládání s veřejnými prostředky, včetně jejich předvídatelné alokace,

9. zákon o státním zastupitelství – protikorupčním efektem je vyšší nezávislost a odpovědnost státních zástupců v trestních věcech,

*10. protikorupční program – protikorupčním efektem je systematické analyzování stavu korupce v ČR.*²⁹

4.1 Globální charakter korupce

Korupce, z lat. corrumpere, v překladu znamená něco zkazit, nalomit, oslabit, znetvořit, podplatit. Opakem tohoto slova je integrita, což znamená celistvost, soudržnost, neporušenost. Korupce je důsledkem selhání lidí a institucí.³⁰

Slovo „globalizace“ se dnes stalo velmi módním heslem a znakem aktuální doby. Produkce úzce souvisí s globalizací. Korupce je vedlejším produktem globalizace a možná i jejím naplněním.³¹

Člověk, který korumpuje či jinak narušuje řád společnosti, což je jakýsi narušitel, porušitel nebo také svůdce. Tak jak si každý myslí, násilí není nejsilnější zbraň, ale korupce je největší zbraní organizovaného zločinu.³²

Z předešlého pojednání, kde jsem poukázal na to, že korupce se vyskytovala i v dějinách naší existence. Nyní se pokusím vystihnout, co to v globálním pojmu korupce vůbec znamená. Znat význam tohoto slova nestačí k pochopení toho, co vlastně z korupce opravdu vyplývá a s čím se dnešní společnost opravdu potýká. Korupce, která byla dříve a s kterou se setkáváme dnes, je sice naprosto v odlišném měřítku, jsou zde uvedeny jiné postupy a formy korupce, ale stále je svazuje skutečnost, že je to nejen nemorální a neetické, ale i protiprávní a každá společnost se s tímto faktem vyrovnává po svém. Vždy v korupci jde pouze jen o jedno, ovládnout, vlastnit a dosáhnout toho, co člověk chce, což i úzce souvisí s tím, že bohužel většina mocných lidí je úplatných, vždy záleží jen na výši nabízené částky. Najdeme jen velmi málo negativních jevů, které by měly tak historicky dlouhodobý globalizační charakter. Korupce existovala, existuje a existovat

---

²⁹INFORMAČNÍ CENTRUM VLÁDY. Protikorupční opatření. [online]. ©2012-2013[cit. 2013-12-15].
Dostupné z: <http://icv.vlada.cz/cz/protikorupcni-opatreni/>

³⁰DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. Korupce. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra, 2005, ISBN 80-239-5687-6, s. 8

³¹PRYCE-JONES, D. Korupce světem vládne. Praha: Občanský institut, 1998, s. 3

³²TAUCHEN, J., SCHELLE, K. Korupce - včera a dnes: (sborník z kolokvia pořádaného katedrou dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity a The European Society for History of Law). Ostrava: Key Publishing, 2013, ISBN 978-80-7418-177-1, s. 71-72

vždy bude ve všech státech. Pokud jsou státy, které popírají skutečnost korupce vyskytující se v jejich společnosti, zapírají pravdu. Je jedno, zda se korupce vyskytuje ve větší či menší míře. V korupci se střetávají vždy dva zájmy a to veřejný a soukromý. Korupce jako taková ohrožuje svoji neuvěřitelnou silou, která žene společnost do záhuby a to tím, že ohrožuje stabilitu světové ekonomiky a politiky. Jak jsem již dříve zmínil, v každém státě je korupce na různé úrovni rozšířená. V některých státech ji můžeme najít i ve velmi malém měřítku, jako je například Island, Finsko anebo Nový Zéland. Oproti tomu například v afrických zemích si život bez korupčního jednání nedokážou ani představit. I přesto korupce patří k závažným problémům současnosti.

Z korupce vychází fakt, který poukazuje na nekalé praktiky, při které jedna strana získává prospěch na úkor strany druhé.³³

Korupce je tak těžko uchopitelný pojem, že dodnes neexistuje ustálená definice tohoto pojmu. V právním řádu se setkáme spíše s pojmem „úplatkářství“. Všechny definice, které jsem pročetl, mají jedno společné a to, že se jedná o deviantní patologické chování, odchylovajícího se od požadovaného standardu a porušují stanovená pravidla za účelem dosažení zisku či jiné výhody. I přesto, že není jednotná definice uvedena, vybral jsem si definici vlády ČR.³⁴

„Jedná se o vztah mezi dvěma subjekty, ať jednotlivci nebo institucemi, z nichž jeden nabízí a většinou i poskytuje druhému určitou formu odměny za poskytnutí či příslib neoprávněné výhody. Druhý pak očekává, že mu za tuto výhodu bude slíbena materiální či nemateriální odměna poskytnuta.“³⁵

Problematikou korupce se tedy zabývají všechny státy, ať už veřejně anebo soukromě. Jsou různé studie, které tuto tematiku zkoumají. V České republice, je pravidelně zveřejňován index vnímání korupce CPI. Bohužel stále ještě naše země, která má pevné základy položené velkými osobnostmi naší historie, jako byl například Karel IV, nemá prostor na případné studie a odborné články, které doposud spíše čerpáme ze zahraničí.

---

³³ CHMELÍK, J. Pozornost, úplatek a korupce. Praha: Linde, 2003, ISBN 80-7201-434-X, str. 12-13

³⁴ PETROVSKÝ, K. Korupce po česku, aneb, Korupce očima průměrného Čecha. Praha: Eurolex Bohemia, 2007, ISBN 978-80-86861-94-4, s. 18

³⁵ MVČR, Zpráva o korupci české republiky v roce 2003 a o plnění harmonogramu opatření aktualizovaného vládního programu boje proti korupci [online]. ©2010 [cit. 2013-12-15]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-korupci-2003-doc.aspx>

Proč tomu tak je, se zabývá i tato práce. Máme snad tak málo schopných lidí, kteří by dokázali něco nového přinést v oblasti korupce? Nebo je třeba se na to podívat trochu z jiné perspektivy? Každý si jistě na tyto otázky dokáže odpovědět sám, ať už má, nebo nemá vzdělání. Korupci dnes vnímá i malé dítě, ať už v běžném životě, ve sportu a samozřejmě ve veřejných zakázkách procházejících přes naši vládu.

Není tu snad člověka, který by si na tyto otázky nedokázal odpovědět. Není žádným tajemstvím, že Česká republika v žebříčku hodnocení korupce není na ideálním místě, a to, ať už to bereme v Evropském nebo ve světovém žebříčku.³⁶

Zde se mohou i názory lišit, co je, či není korupce, vzhledem k tomu, že v jednom státě stejná věc korupcí je a v ČR naopak není. Každopádně je to téma, ke kterému se dostanu později a je neodmyslitelnou součástí této práce.

4.2 Jak rozpoznat korupční chování

Tato otázka, ač se zdá jasná a srozumitelná, je ve skutečnosti velmi obtížná a těžko definovatelná. Proč tomu tak je? Je to právě tím, co jsem již uvedl v předchozích řádcích, kde jsem poukázal, že se jedná o míru morálky. V jedné zemi je to běžné a z hlediska práva v pořádku, jinde ta stejná věc je nejen nemorální, ale i trestná. Touto otázkou se zde nezabývám jenom já v této práci, ale i sociologové, politologové a často i ekonomové. Bohužel vzhledem k tomu, že korupce je velmi rozmanitá, je doposud náročné nalézt shodu ve všech odvětvích.

Česká republika se vyznačuje typickými faktory korupčního jednání, kdy lidé v naší zemi při obchodování a při korupčních aktivitách jsou vázáni spíše morálkou. Mají v sobě pevně usazenou tradici a původ peněz jako takových je už příliš nezajímá.³⁷

Korupci se tedy daří všude tam, kde dokáže společnost přimhouřit oči před ničivými a devastujícími aspekty, ničící nejen společnost, ale každou jedinečnou osobnost v ní. Korupce je vyznačována deviantním chováním, o čemž jsem se již zmínil. Tento pohled pochází od J. S. Nye, jenž tento fenomén charakterizoval jako chování,

---

³⁶ KOTLÁNOVÁ, E. Korupce a ekonomický růst. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2012, ISBN 978-80-7248-803-2, s. 5-9

³⁷ ZBOŘIL, Z. Korupce, zneužívání moci a změna režimu. NN, ROČ. 1.ledna 1994 [online]. [cit. 2013-12-18]. Dostupné z: <http://www.cibulka.net/nnoviny/nn1994/nn1394/obsah/26.htm>

kteřé z důvodů dosahování soukromých, (osobních, rodinných, úzce skupinových), finančních, anebo statusových zisků, odchyľuje od formálních povinností, vyplývajících z veřejné role, anebo přestupuje normy proti výkonu určitého typu soukromého vlivu. Dle této definice je jasné, že korupce nemusí být vždy spjatá s deviantním chováním a to jen v případě, kdy dochází ke zneužívání pravomocí osob ve veřejných funkcích.

Pokud se nad touto definicí zamyslíme, poukazuje v podstatě na překročení úřední pravomoci. S tímto úzce souvisí, že veřejný činitel, který se tohoto dopustil, porušil normativní řád, regulující jeho chování v dané pozici, lze se setkat s krátkým a jednoznačným pojmem „legalistické“.

Abych vysvětlil podstatu tohoto pojmu a souvislost s korupcí a deviantním chováním, bude nejlepší způsob to pojmut opravdu nadneseně, a proto berme toto jako nejužší používané vymezení korupce. Korupcí je tedy v toto ohledu jenom to, co postihuje právní řád.

Právní řád ale nemůžé obsahovat vše, co se týká funkce veřejného činitele, a proto se dostáváme do speciálních předpisů, které se veřejného činitele týkají. Porušením těchto předpisů a pravidel se veřejný činitel nedopouští trestného činu ani přestupku, ale porušuje pracovní disciplínu.

Tímto se dostáváme k definici, která právě rozlišuje korupční chování, kde je definováno, že se jedná o veškerá formální pravidla regulující výkon role veřejného činitele, což se označuje jako public office. A pokud mám být opravdu velmi konkrétní, lze považovat korupci a překročení norem i dle veřejného mínění, což opět poukazuje na normy zvykové, či na normy dobrého chování. Tato definice je pojmenována jako public opinion.³⁸

A nyní jsme se dostali do bodu, kdy se pohybujeme v kruhu, co je tedy korupce a co obsahuje. Každý, pokud se opravdu zamyslí nad tímto textem, uvědomí si, že není tak jednoduché korupci plně a jednotně definovat. Každopádně tato práce není zaměřena na definování korupce, ale spíše v tomto odstavci jsem se snažil poukázat na fakta, že není lehké snad i jen pojem korupce vydefinovat, natož s ní bojovat, minimalizovat ji, nebo dokonce odstranit. Jeden člověk toho tolik nezmůžé, ale kdyby se společnost

---

³⁸ FRIČ, P. Korupce na český způsob. Praha: G plus G, 1999, ISBN 80-86103-26-9, s. 7-13

semkla a pomocí odborníků vydefinovala různé možnosti korupce, nebylo by třeba znát její jednoznačnou definici, která by byla celospolečensky uznávána. Stačilo by pouze podchytit podstatu a nevzdávat se toho, s čím po staletí společnost bojuje.

Korupce je vnímána i jako chování patologické. Toto chování vymezené v korupci není primárně závislé na normativním rámci, ale na přijatém žebříčku hodnot a představě přirozeného nebo pravého chování v určité situaci. Je zřejmé, že korupční chování je patologické, protože je nezdravé. Chápeme tedy korupci jako škodlivou nejen pro jednotlivce, ale pro celou společnost. Tato škodlivost v korupčním chování je vyzdvihována jedním z hlavních autorů a to C. Friedrichem, který vytvořil tzv. public interest, definici korupce. Klíčovou roli v ní sehrává kritérium poškozování veřejného zájmu. Dle Carla Friedricha o korupčním jednání můžeme mluvit tehdy, když držitel pravomocí, který je pověřený dělat určité věci, resp. je odpovědný za fungování nějakého úřadu, je nelegálně stimulovaný peněžními nebo jinými odměnami k činnosti, která zvýhodňuje poskytovatele odměny a poškozuje veřejnost a její zájmy.³⁹

Korupce jako maximalizující zisk se snaží odstranit kritérium hodnotícího charakteru. Dle Jacoba van Klaverena, dochází ke korupčnímu jednání, když veřejný činitel nahlíží na svůj úřad jako na obchod, díky kterému může něco získat pro sebe. Je zde tedy jasné, že zde jde o tržní situaci a o talentu pro nacházení bodu maximálního zisku na křivce veřejné poptávky.⁴⁰

A v neposlední řadě je definována korupce i jako sociální dezorganizace. Tento pojem nám již může být znám od evropského sociologa, který místo slova dezorganizace spíše používal pojem anomie. Pojem anomie proslavil známého sociologa Durkheima. Emile Durkheim, chápal anomii jako průvodní jev přeměny tradiční společnosti v moderní.⁴¹

Korupci netvoří jen aspekty, o kterých jsem zde již psal, pro korupci je i důležité místo, v tomto případě tedy živná půda, kde ke korupci může dojít. Živnou půdou pro výskyt korupčních norem jsou především slabá místa anebo poruchy oficiálního normativního

---

³⁹ FRIČ, P. Korupce na český způsob. Praha: G plus G, 1999, ISBN 80-86103-26-9, s. 15

⁴⁰ KLAVEREN, J. The Concept of Corruption. In: Political Corruption: a Handbook. New Brunswick 1993, s. 26

⁴¹ DĚJINY SOCIOLOGIE. Emile Durkheim (1858 – 1917) [online]. ©2014 [cit. 2014-01-10] Dostupné z <http://www.dejinsociologie.cz/emile-durkheim/>

systemu. Z toho tedy vyplývá, že zde neselhal jedinec, ale naopak systém, který není schopen chovat se podle vlastních pravidel.

4.3 Úloha policie v boji proti korupci

U Policie ČR nejde o systémové pochybení, jako o pochybení jednotlivce. S tímto typem korupce se často setkává široká veřejnost. Často můžeme číst v novinách a v ostatních médiích o kauzách, kdy policista přijal úplatek. Co je poměrně překvapující, tak opět se nejedná o problém pouze dnešní doby. Korupce u policistů tu byla i mnohem dříve, ale dařilo se vše dobře utajit, a média neměla možnost být tak sdílná. Policii se tedy dařilo tajit, že k těmto případům dochází, ale mezi občany a lidmi, kteří se s tímto setkali, se velmi dobře vědělo, o co se jedná.

Povinnosti policie

1. *Policista musí být bezúhonný a nepodplatitelný, nesmí podlehnout korupci*
2. *Musí plnit povinnosti, které mu ukládá zákon a chránit spoluobčany*
3. *Nesmí jednat nedůstojně a nelidsky*
4. *Musí uposlechnout rozkazy uložené mu zákonem a odmítnout rozkaz, který se vylučuje se zákonem*
5. *Policista nemůže být potrestán za nesplnění úkolu, který byl v rozporu se zákonem*
6. *Nesmí omezovat osobní svobodu na základě rasy či politického příslušenství*
7. *Každý policista odpovídá za své konání a i nesprávné rozhodnutí, ke kterému dal rozkaz a který není v souladu se zákonem*
8. *Použití zbraň může pouze ze zákona uložených důvodů*
9. *Policista musí zachovat mlčenlivost⁴²*

4.4 Odhalování a dokazování korupce

Odhalování korupčních vztahů je velmi složité a časově náročné. Jelikož se jedná o latentní trestnou činnost, kdy ani jedna ze stran nemá zájem, aby tento mimoprávní vztah byl znám třetím osobám. Pouze ve výjimečných případech, dochází k podání oznámení o podezření ze spáchání trestného činu korumpující nebo uplácenou osobou. Poskytování a přijímání

---

⁴²DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. Korupce. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra, 2005, ISBN 80-239-5687-6, s. 27

úplatků ve formě peněžních prostředků se vyskytuje u nejjednodušších forem úplatkářství. Častěji se vyskytují různé propracované způsoby korupce, uskutečňované formou protislužeb. Tyto formy úplatkářství jsou velmi dobře utajené a pro orgány činné v trestním řízení velmi těžko odhalitelné. Zájem na zjištění skutečného stavu věci mají pracovníci kontrolních a finančních orgánů a osoby, které se cítí poškozeny, protože nezískaly to, o co usilovaly zákonnými prostředky. Velmi zřídka dopomohou k odhalení korupce náhodní nezainteresovaní svědkové. Při odhalování korupčních vztahů se využívají paměťové stopy v menším měřítku stopy materiální. Prověřovány jsou také písemnosti, plné moci, smlouvy, dokumenty, sponzorování, provize, dary aj.⁴³

Za typické vyšetřovací situace u úplatkářství lze označit následující:

- pachatel aktivně poskytuje, nabízí nebo slibuje úplatek, aby za něj od jiné osoby získal výhodu nebo obstarání věci obecného zájmu

- pachatel poskytuje, nabízí nebo slibuje úplatek na základě přímého či zprostředkovaného požadavku jiné osoby, která takto podmiňuje splnění požadavku výhody nebo obstarávání věci obecného zájmu

- pachatel přijímá, požaduje nebo dá slíbit úplatek od jiného jako protihodnotu služby, kterou mu poskytuje⁴⁴

4.5 Protikorupční linka

Protikorupční linka 199 byla zřízena v roce 2007 jako speciální protikorupční telefonní linka v rámci boje proti korupci. Linka poskytovala právní pomoc občanům, kteří se setkali s individuálním případem korupce zejména na straně představitelů veřejné moci.⁴⁵

Bohužel tato linka ukončila svoji činnost s finančních důvodů v roce 2012. V současné době ji nahradilo několik internetových serverů, kde lze po vyplnění formulářů korupční jednání nahlásit.

---

⁴³VANTUCH, P. Korupce a kriminalita. Brno: Rašínova vysoká škola, 2008, ISBN 978-80-87001-09-7, s. 88

⁴⁴CHMELÍK, J. Pozornost, úplatek a korupce. Praha: Linde, 2003, ISBN 80-7201-434-X, str. 110

⁴⁵ŠTIČKA, M. Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě. Praha: Transparency International – Česká republika, 2008, ISBN 978-80-87123-04-1, str. 133

5 TYPOLOGIE KORUPCE

Korupce je celospolečenský problém, který zasahuje všechny sféry a úrovně společnosti. Může mít různé podoby a formy, vždy se jí ale účastní minimálně dvě strany.

Pojem korupce má různé významy a o pochopení o jejím obsahu diskutují a názory se liší, ať už jde o sociology, vyšetřovatele, soudce, politology, právníky, ekonomy nebo novináře.

Korupce vzniká hlavně tehdy, pokud neexistují pravidla, anebo jsou v nich mezery či nedostatky. Také jsou nedostačující, nepředvídatelná a tím také umožňují různý pohled. A zásadní je i nevytížitelnost dodržování sankcemi. Předpisy a pravidla týkající se právě korupce nemohou obsáhnout všechny korupční praktiky, a proto není jednoduché je postihnout v právním řádu a tak zamezit jejího šíření a zdárně potrestat a sankcionovat ty, kteří se tohoto jednání dopustili. Z širšího hlediska se jedná tedy o odchylku od etických norem, anebo také činnost, která poškozuje veřejný zájem.⁴⁶

Korupce je mnohem širší pojem, než samotné úplatkářství. V korupci je obsažen trestný čin přijímání úplatku, podplácení, nepřímé úplatkářství a někdy i zneužití pravomoci veřejného činitele.

Dnes nejrozšířenější definicí mezi společenskými vědci a také politiky je již klasická definice od Josepha Nye, který definuje korupci jako: *„chování, které se odchyluje od formálních povinností veřejné role pro soukromé (osobní, rodinné nebo skupinově orientované) zájmy, pro finanční nebo statusový zisk, a dále o jakékoliv chování, které porušuje pravidla za účelem zvýšení soukromého vlivu.“*⁴⁷

Literatura i ostatní zdroje, jako je např. internet, není jednotná ve členění korupce a můžeme se setkat s různými druhy a kritérii, která typologii korupce jako takové obsahuje a vystihuje. Snad nejjednodušší rozdělení je dle rozsahu či velikosti korupce a to na malou a velkou korupci. K těmto základním můžeme přidat i zvláštní typ velikostního rozdělení, které lze doplnit právě mezi tyto základní druhy, vzhledem k tomu, že je v podstatě takovým středem mezi malou a velkou korupcí.

---

⁴⁶DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. Korupce. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra, 2005, ISBN 80-239-5687-6, s. 5, 9

⁴⁷ NYE, J. S.: Corruption and Political Development. A Cost-Benefit Analysis In: American Political Science Review, vol. 61, 2/1967, s. 420

V. Baloun preferuje další členění korupce na korupci prostou, která zajišťuje příslib, anebo neoprávněnou platbu, nebo jiná výhoda veřejnému zaměstnanci. Ekonomickou, kde se jedná o narušení rovnosti mezi podnikatelskými subjekty a státní správou. Politickou, ta narušuje rovnost mezi občany a podnikatelskými subjekty ve vztahu ke zvoleným funkcionářům.⁴⁸

5.1 Velká korupce

Již z názvu je jednoznačné, o jaký druh korupce se jedná. V případě tohoto druhu korupce jde v podstatě o velmi závažný zásah do společnosti. Jde o korupci, která nebývá tak častá, za to je ale závažná. Velmi často bývá spojena s politickou špičkou či významnými lidmi, či skupinkou významných a členů veřejného a společenského života. Za korupci velkého charakteru se tedy považuje takové chování, z něhož vyplývá opravdu velký zisk pro obě či všechny zúčastněné strany. Velmi často se v tomto případě můžeme setkat s tím, že právě tento typ korupce negativně postihne společnost a to hlavně ve smyslu ekonomickém.

Člověk by si řekl, že v tomto případě lze korupci přece lehce odhalit, bohužel tomu tak není. Vzhledem k zúčastněným osobám a jejich postavení, lze konstatovat, že tento druh korupce je velmi těžko odhalitelný vzhledem k propracovanosti a promyšlenosti. Pomalu ve všech případech této velké korupce byli hlavní činitelé vysoce postavení lidé a vzhledem ke znalosti zákonů, kde je potřeba vždy nějakých důkazů pro usvědčení, jsou dosti na vše opatrní a v tomto případě je velmi obtížné jejich vinu prokázat. Formy korupce jsou obzvláště v zahraniční literatuře spojovány a členěny na základě intenzity, rozsahu a závažnosti korupčního jednání. Zde lze také přiřadit i klasifikaci korupce dle oblasti výskytu. S dalším rozdělením se lze setkat na příklad u Roudného a kol., a to na členění korupce dle kritérií existence dohody mezi aktéry korupce, na korupci přímou a nepřímou. Chmelík také upozorňuje na významnost posuzování korupce z pohledu charakteru subjektů korupčního vztahu a to na individuální a základní korupci, či na organizovanou korupci. Pokud na korupci nahlédneme z pohledu vazeb, lze korupci rozdělit na vazby náhodné, příležitostné neboli ojedinělé, anebo také na vazby recidivující.

---

⁴⁸ BRABCOVÁ, I. Sborník z odborného semináře "K otázkám korupce a úplatkářství". Praha: Vydavatelství PA ČR, 2002, ISBN 80-7251-110-6, s. 5

Zajímavé rozdělení je naopak z pohledu původu aktérů. Lze se setkat s korupcí z domácího prostředí, tedy s aktéry, kteří používají tradiční domácí způsoby, lze zde tedy nalézt determinanty z místní kultury či tradice, naopak lze se setkat i s korupcí, která je výhradní pro určitý stát či jiné území, je tedy dovezená, importovaná a často se můžeme setkat s názvem teritoriální. A při procházení literatury, která obsahovala typologii korupce, jsem se i setkal s rozdělením na korupci národní, místní a mezinárodní.⁴⁹

Velká korupce podle některých autorů nabývá nejčastěji těchto podob.⁵⁰

- 1) Zpronevěra veřejných zdrojů
- 2) Nehospodárné užívání veřejných zdrojů
- 3) Soukromý prospěch z privatizace
- 4) Zneužívání veřejné moci při udělování veřejných zakázek
- 5) Přidělování monopolních a kvazi-monopolních licencí
- 6) Zisk důležitých, běžně nedostupných, informací (insider trading)
- 7) Nepotismus, klientelismus případně i „prodej pozic“
- 8) Zločiny bílých límečků⁵¹

5.2 Malá korupce

Je spojena spíše s menšími zisky pro obě strany. Jedná se spíše o korupci nižších úředníků, dopravních policistů, zdravotníků či v ostatních jiných službách. Zde se nepohybujeme mezi lidmi s vysokým postavením, kde tito lidé mají vysoké finanční ohodnocení či vysoké platy.

Zde se pohybujeme ve sféře, která se týká obyčejných lidí a životu každého z nás. V každém případě se s malou korupcí lze setkat v běžném životě, kde v jedné zemi lze tento způsob odměňování akceptovat jako vžitě a dané a jsou brány za nezbytnou součást jejich kultury, jinde se tato korupce považuje za trestnou, kde lze očekávat postih či trest. Zde je tedy jednoznačné, že země, státy, jejich kultury, tradice a zvyky se mohou

---

⁴⁹VOLEJNÍKOVÁ, J. Korupce v ekonomické teorii a praxi. Praha: Profess Consulting, 2007, ISBN 978-80-7259-055-1, s. 21–22

⁵⁰KARKLINS, R. Typology of Post-Communist Corruption. Problems of Post-Communism, July/August 2002, s. 24

⁵¹DANČÁK, B., HLOUŠEK, V., ŠIMÍČEK, V. Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006, ISBN 80-210-4062-9, s. 13

právě tímto velmi značně odlišovat a co lze v zemi jedné, nelze v zemi druhé. Každá země má svůj právní řád a není zbytečná fráze každého člověka, co cestuje, že dříve, než člověk vycestuje, má si nejdříve zjistit, co obsahuje jejich právní řád, jaké jsou jejich zvyklosti, aby se člověk zbytečně nedostal do komplikací či do problémů s právem dané země.

Malá korupce se může vyskytovat v těchto podobách.

- 1) Podplácení úředníků
- 2) Záměrně nepřehledná a nadměrná regulace
- 3) Zatemňování pravidel
- 4) Špatná organizace
- 5) Zneužívání pravomocí vyplývajících z dozorové činnosti veřejné správy⁵²

Ne vždy je bohužel tak jednoduché tyto druhy malé korupce rozlišit, protože každý druh můžeme mít i několik podob.

5.3 State capture

O tomto typu korupce jsem se již zmínil v předchozích odstavcích. Jedná se o typ korupce, který se právě nachází mezi „malou“ a „velkou“ korupcí.

„Capture“ se definuje jako aktivita skupin, firem, soukromých či veřejných aktérů, ale také i jednotlivců, kteří ovlivňují utváření zákonů, regulací, nařízení nebo rozhodnutí, a to ve svůj prospěch. Dochází zde tedy k vyplácení provizí soukromého charakteru veřejným úředníkům a to díky přístupovým kanálům, které mají k dispozici a mohou věci ovlivňovat v podstatě bez zvláštního povšimnutí či upoutání větší pozornosti na tento nelegální proces. Do tohoto typu korupce spadá i zvláštní druh spojenectví mezi politickými a obchodními zájmy státních úředníků.

State capture nabývá různých forem, zřejmé ale je, že podkopává, a můžeme i konstatovat, že dokonce nahrazuje legitimní a transparentní kanály politického ovlivňování a zprostředkování zájmů tím, že snižuje přístup konkurenčních skupin a zájmů ke státním úředníkům. Stručně se tedy jedná o druh korupce, který poukazuje na ovládání legislativního procesu soukromými subjekty.

---

⁵² KOTLÁNOVÁ, E. Korupce a ekonomický růst. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2012, ISBN 978-80-7248-803-2, s. 21

I tento typ korupce je spojován, jako předchozí typy korupce, s určitými projevy.

- 1) Kontrola veřejných institucí de facto pro soukromý prospěch nebo trestnou činnost
- 2) Formování koluzivních sítí, které omezují politickou soutěž
- 3) Podkopávání svobodných voleb skrytou reklamou a neprůhledným financováním
- 4) Zneužití legislativní moci
- 5) Korupce v soudních řízeních
- 6) Zneužití auditu, vyšetřování a dozoru
- 7) Užívání kompromitujících materiálů pro politické vydírání a nátlak
- 8) Korupce médií⁵³

5.4 Institucionalizace korupce

Korupce, aby přežívala a také i fungovala dle představ aktérů, není úplně bezproblémová záležitost. Korupce může být vystavena hrozbám, které toto konání může jakkoli narušit. Ne všichni aktéři korupce znají korupční pravidla a právě na základě tohoto mohou vznikat různá nedorozumění, která jednoznačně zvyšují korupční nejistotu či nedůvěru, a tím mohou nahlodat i platnost korupčních norem. Základním obranným mechanismem protikorupčního jednání jsou složky či orgány policie a soudu, kterému korupční činitelé musejí odolávat. Dalšími narušiteli korupce však mohou být i různé antikorupční aktivity státu jako jsou například kontrolní orgány, různé kampaně, či zvláštní komise pro potírání korupce. Důležitou úlohu v odhalování korupce mají média, ač ve většině případů spíše poukazují na neověřené záležitosti, které nejsou podloženy důkazy. Média dokážou korupci skandalizovat, poukázat na různé aktéry, i když to nemají podložené. A proč jsou média tak důležitá? Už jenom poukázání médií na podezřelé jednání nedovolí společnosti toto jednání „smést pod koberec“ a nechat nečinně bez povšimnutí.

Korupční aktéři to tedy nemají úplně jednoduché. To všechno dohromady zvyšuje náklady na korupční chování, ztěžuje korupci fungování a podněcuje proces tvorby pevnějších korupčních svazků a organizačních struktur. Tento proces se právě nazývá

---

⁵³ DANČÁK, B., HLOUŠEK, V., ŠIMÍČEK, V. Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006, ISBN 80-210-4062-9, s. 13-16

institucionalizace korupce a jeho smyslem je ochránit korupční normy a zkorumpované činitele před výše uvedenými hrozbami.⁵⁴

Nejběžnější formou institucionalizace korupce je klientelismus. V něm jde o vztah mezi mocným patronem a na něm závislým klientem.⁵⁵

Patron v tomto případě obdarovává své klienty a poskytuje jim různé služby či určitý druh ochrany. Klient v tomto případě má povinnost určité oddanosti a poslušnosti a bránění zájmů patrona. Pokud se z tohoto pohledu podíváme na Českou republiku a českou společnost, spíše zde budeme hovořit o oslabené variantě klientelismu. Je to právě z důvodu toho, že v těchto propojených vztazích dochází k výměně rolí jak patronů, tak i klientů.⁵⁶

Institucionalizace pomáhá korupci překonávat organizační náročnost velkých korupčních transakcí, což mj. vyžaduje mobilizaci, imunizaci a ostrakizaci více lidí, náročnost jednotlivých operací, pojištění, řadu rizik včetně těch informačních. A právě na základě účelnosti vznikají tzv. korupční řetězce, které jsou různě provázané a spojené články, odlišnou činností i postupy a na tomto bodě již už dochází k rozfázování korupční transakce na jednotlivé operace a nominování rolí od organizátorů a iniciátorů, či všech začleněných osob, ať už ve větší či menší míře.⁵⁷

Klientely jako takové jsou důležité pro vztahy mezi zkorumpovanými a korumpujícími. Důležité je zde podotknout fakt, že jde v podstatě o určitou jistotu či důvěru mezi zúčastněnými. Klientely snadněji organizují pojišťování rizik korupce. Pod vlivem klientelismu může být i běžný občan, který má své známé a kontakty a uchyluje se k řešení svých záležitostí spíše v zákulisní podobě a využívá z toho výhody. „Ošetřování“ korupce klientskými vztahy zvyšuje šance na imunizaci zkorumpovaných osob před zákonem. Zde platí pravidlo: „Ruka ruku myje“ Běžně se lze setkat s tím, že spousta lidí má tzv. konexe a to ať už se týká jakéhokoli povolání či sféry, můžeme zde mluvit o policii, soudu, různých úřadech státní správy, politicích, apod. Zde se zvyšuje možnost

---

⁵⁴ FRIČ, P. Korupce na český způsob. Praha: G plus G, 1999, ISBN 80-86103-26-9, s. 27

⁵⁵ EPS. Co znamenají pojmy korupce, klientelismus a střet zájmů? [online]. ©2005-2014 [cit. 2014-01-02] Dostupné z: <http://www.eps.cz/poradna/kategorie/korupce-jednani-uredniku/rada/klientelisticky-nebo-pravni-stat-korupce-klientelism>

⁵⁶ MÜLLER, K. Kmotří, dárky a modernita. [online]. ©2011-2014 [cit. 2014-01-02] Dostupné z: <http://www.karelmuller.eu/tag/klientelismus/>

⁵⁷ FRIČ, P. Korupce na český způsob. Praha: G plus G, 1999, ISBN 80-86103-26-9, s. 27-29

zapojit tyto osoby do korupčních transakcí. A právě klientelismus z nich snadněji dělá korupční společníky a v podstatě tím i zaručuje, že se nezviditelňují její oběti, nemonitoruje se, nekontroluje a tím se nedráždí korupční vzdor veřejnosti. Není ani výjimkou, že právě tito lidé na těchto postech mají takovou moc, aby dokonce umožnili korupčnímu jednání fungovat v podstatě bez povšimnutí či nějakého postihu. Tito lidé mají v moci pozměnit či prosadit taková pravidla, která umožňují toto jednání a fungování.

Sám velmi známý sociolog Jan Keller považuje klientelismus jako velký a zásadní fenomén. Klientelismus je příkladem, kde nerovnost partnerů interakce je výhodná pro všechny zúčastněné. Tato instituce využívá nedostatků statku, který nelze ani koupit.⁵⁸

Klientelismus je vnímán jako nerovný vztah, kdy mocný, díky své pozici moci, schopností a vlivu, zneužívá slabosti těch méně mocných a vlivných a očekává nejen určitou protislužbu, ale i posílení vlivu moci. Poněkud zajímavě pojal klientelismus Karel Müller v knize „Lobbing v moderní demokracii“. I sám Müller dle průzkumu veřejného mínění konstatoval, že převládá názor, že lobbování je něco nelegitimního. Skutečnost v České republice je bohužel taková, že profesionální lobbisté se často skrývají za jiná povolání. Tím, že je veřejnost negativně přijímá, paradoxně přispívá k bujení neprůhledného klientelismu a korupce.⁵⁹

Díky tomuto tématu klientelismu, se mi do rukou dostala velmi působivá kniha Jana Kellera, který píše velmi působivě, a jehož myšlenky mají sice podstatně myšlenkový důraz na konkrétní sociologická témata, ale on sám se již vyznačuje tím, že má na spoustu věci striktní formulace. Doposud jsem to tak nevnímал, dokud jsem si pár jeho článků a knih nepročel. V jeho knize: „Úvod do sociologie“ se zabýval již samotnou otázkou, co je to vůbec společnost. Možná to vzbuzuje dojem, že odbíhám od tématu, ale není tomu tak. Korupce a klientelismus má velmi blízko ke společnosti. Kdo je hlavním činitelem korupce? Společnost. Kdo ji vytvořil a ovlivňuje její vznik a zánik? Opět společnost. Ale společnost dle Kellera neexistuje. Alespoň ne tak, jak si ji běžně vykládáme. Pokud zde tedy hovoříme o společnosti a patologii ve společnosti, jedná se zde spíše o souhrn

---

⁵⁸ KELLER J. Dvanáct omylů sociologie. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995, ISBN: 80-85850-09-5, s. 56-60

⁵⁹ MÜLLER, K., LABOUTKOVÁ Š., VYMĚTAL, P. Lobbing v moderních demokraciích. Praha: Grada, 2010, ISBN 978-80-247-3165-0, s. 29-31

individuí, jednajících s ohledem na jednání druhých. Termín „společnost“ je jen fiktivní zkratkou pro vyjádření těchto skutečností.⁶⁰

Dalším typem korupce, která je naší společností nejen tolerována, ale státem a naší politikou organizována. Jedná se o etatizovanou korupci. Faktem zůstává, že fungování státu a to hlavně ekonomiky a politiky, by bez etatizace stěží fungovalo. V socialismu jsme se běžně setkávali s korupcí, která ovládala celé ekonomické odvětví. Pokud ještě zůstaneme v době socialismu, nemohu zde vynechat pár velmi výstižných slov, týkajících se korupce a socialismu. Stát po dobu čtyřiceti let, a to od roku 1948 až do roku 1989, zabezpečoval svou politickou stabilitu korumpováním obyvatelstva. Stát si kupoval vstřícnost lidu za různé výhody anebo peníze.

Mezi komunistickou elitou, která reprezentovala stát, a lidem byla tzv. tichá dohoda, která měla hlavní smysl ten, že vláda bude vládnout a lid ji nechá a vláda nechá lid, aby okrádal stát. Každý tedy dosáhne toho, co chce a co je pro něj nejdůležitější. Díky tomuto se zrodilo, velmi známe rčení: „*Kdo neokrádá stát, okrádá rodinu.*“⁶¹

Je zřejmé, že v době socialismu byla korupce v trochu jiné podobě, než je tomu dnes, ale ve výsledku vidíme totéž, co v současnosti. V době komunismu se o ní tolik nemluvalo, a to z pochopitelných důvodů, neboť komunistický režim nedovoloval mluvit o čemkoli, natož, aby upozorňoval na své značné nedostatky. Lidé v té době ale nebyli nevšimaví, vědělo se to, jen se o tom nemluvalo, lidé mlčeli a ten kdo promluvil, byl nepřítelem společnosti a následně byl za svou opovážlivost potrestán.

---

⁶⁰ KELLER, J. Úvod do sociologie. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004, ISBN 80-86429-39-3, s. 11

⁶¹ ŽÍDEK, L. Transformace české ekonomiky: 1989-2004. Praha: C.H. Beck, 2006, ISBN 80-7179-922-x, s.21

6 FORMY KORUPCE

Charakteristika korupčního jednání se liší také podle vlastních norem a tzv. korupční morálky. Kdo odmítá úplatek, je pokládán za hlupáka a dát úplatek se naopak pokládá za slušné. Pokud někdo prozradí, že se ho někdo snaží zkorumpovat, je považován za zrádce. Korupce je tedy destruktivní jev.⁶²

Na začátku této práce jsem řešil otázku definice korupce. Poukázal jsem na rozdílnost názorů různých lidí a odlišnost chápání této problematiky. Zabýval jsem se již základní otázkou rozdělení korupce na korupci malou a velkou, což bylo pojato velmi širokospektrálně. Nyní se budu zabývat formami a druhy korupce mnohem hlouběji a to díky hlavním představitelům, kteří se touto otázkou také zabývali.

Již na začátku mé práce jsem se snažil poukázat na základní rozdělení korupce a to na malou a velkou korupci, což je rozdělení na základě intenzity a rozsahu závažnosti. Nyní jsme se dostali do bodu, kdy korupci rozdělíme dle oblasti výskytu.⁶³

6.1 Korupce ve státní správě

V tomto případě se dotýkáme opět byrokracie, která zde má podstatný ráz. V době, kdy je potřeba na cokoli mít razítko a povolení státní správy, by bylo snad nemožné, aby tento druh korupce neměl tak velké zastoupení obzvláště v ČR. Pokud se ale opravdu chceme zamyslet nad povahou této korupce, nejdříve je potřeba si uvědomit, jak vůbec státní správa funguje, kdo ji řídí a jak ji vede, a s jakými lidmi se na úřadech můžeme setkat.

Co každého jistě napadne, že úřednické povolání není příliš oblíbené a to z důvodu práce jako takové, ale i z důvodu nízkých příjmů těchto úředníků. Zlepšení situace jejich platového ohodnocení je minimální a proto se ptajme, zda už jenom tento fakt nenavědčuje tomu, že není zcela něco v pořádku.⁶⁴

---

⁶²DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. Korupce. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra, 2005, ISBN 80-239-5687-6, s. 8

⁶³VOLEJNÍKOVÁ, J. Korupce v ekonomické teorii a praxi. Praha: Profess Consulting, 2007, ISBN 978-80-7259-055-1, s. 22

⁶⁴PETROVSKÝ, K. Korupce po česku, aneb, Korupce očima průměrného Čecha. Praha: Eurolex Bohemia, 2007, ISBN 978-80-86861-94-4, s. 48

6.2 Korupce v municipalitách

Korupce týkající se oblasti samosprávy orgánů je typická právě pro tento typ. Souvisí s volbou představitelů samospráv, starostů, zastupitelů či zaměstnanců úřadů. Velmi úzce souvisí s korupcí ve státní správě a s korupcí politickou, kterou jsem již podrobněji rozepsal v předchozím textu.⁶⁵

Zde bych rád uvedl menší příklad vyskytující se korupce v menší obci, kde se narodila moje manželka. Obec se nachází v kraji Vysočina, je to malebná obec o třech vesnicích s celkovým počtem obyvatel kolem 550 lidí. Z vyprávění mé manželky to byla vesnička jako každá jiná. Jeden druhému pomáhal, všichni mezi sebou byli pomalu jako rodina, děti se vzájemně vodily do škol a školek a pár drobných nejasností, či nepříjemností se hned vyřešilo a zase vše fungovalo tak jak má. Zastupitelé se snažili, aby obec prospívala, uskutečňovali různé akce a šetřili peníze na zkrášlení obce a okolí. Ať už soused byl takový nebo makový, všichni společně nějak vycházeli a člověk byl i hrdý na to, že žije v takové pěkné vesničce.

Manželka je pryč pomalu dvanáct let a za tu dobu se vesnice, v které manželka vyrůstala, neuvěřitelně změnila. A v čem že se to tak změnila? Vždy, když tam s manželkou jedeme, bedlivě sledujeme a posloucháme lidi, jak řeší aktuální situaci a to hlavně se zastupitelstvem obce. Je až neuvěřitelné, jak se mohou dít takové věci veřejně. Abych byl trochu konkrétní, pod vesnici, kde se manželka narodila, spadají ještě dvě další vesničky. Vždy mezi sebou lidé vycházeli a po celou dobu, kdy v zastupitelstvu byli převážně občané z vesnice, odkud manželka pocházela, vše probíhalo v pořádku, bez rozepří, rozdělovalo se všem stejně, uskutečňovaly se akce, na kterých se všichni z vesnic podíleli a na kterých se i scházeli. Hasiči se Sokolem společně pořádali jak akce pro dospělé, tak i akce pro děti a nikdo neřešil, kam a případně komu bude náležet větší podíl výnosu a jednoduše se peníze přidělily tam, kde to obec potřebovala nejvíce. Občas mi to připadá jako pohádka, ale opravdu tomu tak bylo. Pokud se podíváme na to, jak je tomu teď, člověk by nevěřil, co všechno se za pár let může změnit a hlavně, jak se dokážou změnit lidé.

---

⁶⁵VOLEJNÍKOVÁ, J. Korupce v ekonomické teorii a praxi. Praha: Profess Consulting, 2007, ISBN 978-80-7259-055-1, s. 23

Pokud se podíváme do této obce dnes, člověk by se nestačil divit. V zastupitelstvu sedí lidé, kterým v žádném případě nejde o blaho všech, ale o blaho jedinců a hlavně jim vlastní. Momentálně je v zastupitelstvu většina lidí, kteří bydlí právě v těch menších vesničkách, které spadají pod vesnici, v které vyrůstala manželka. Každopádně dle všeho se tito zastupitelé drží hesla, rozebrat vše a to co nejdříve, hlavně, ať určití lidé nemají nic. Starosta této obce je člověk, který by měl být vzdělaný, vzhledem k tomu, že před jménem má titul Ing. A tento údajně vzdělaný muž jednou při zasedání řekl, že v nejmenované vesnici (odkud pochází manželka) bydlí jen prasata a negramoti a proto nebude mrhat svým časem a ani penězi. A tuto větu myslel opravdu vážně. Svoji pílí dokázal rozhádat vesnice mezi sebou, rozhádat hasiče se Sokolem a podplatit určité vlivné lidi na tolik, aby se udržel se svými lidmi v zastupitelstvu a mohl svým diktátorským způsobem doslova vládnout. Pokud pořádají akce hasiči, žádný ze Sokolů na tuto akci nepřijde, jen aby nepřispěli korunou svým úhlavním nepřátelům a to stejné je, pokud akci pořádá Sokol. Starosta nemá rád lidi, to je jasné, nechápe vůbec styl života běžných vesničanů, nechce vnímat potřeby a starosti těchto lidí. Schůze zastupitelstva, která je veřejná, probíhá zhruba každý měsíc a hádejte, kolik občanů tam přijde, jedna ruka by stačila na to, aby se to dalo spočítat. Otázkou, kterou jsme si my, nezúčastnění, pokládali, bylo, proč lidé nechodí a nemají snahu danou situaci ovlivnit. Dostalo se nám rychlé odpovědi. Ten kdo bude proti názoru zastupitelstva a hlavně starosty, jednoznačně musí počítat, že mu bude vyhlášena válka. Zbraně, které starosta používá a které má vyzkoušené, jsou neustálé a veřejné zesměšňování, různé naschvály a je schopný člověku tak znepríjemnit život, že už si to málokdo dovolí. A jak si takový člověk mohl zajistit místo starosty? Sám tomu nerozumím a nevím. Údajně se mu podařilo zmanipulovat menší vesničky, pár lidem zařídil, co potřebovali a ostatní už se hromadně k hlasům pro něj přidávali, ať už ze strachu, anebo z očekávání. A jak je možné, že se stále drží tohoto místa a lidé si nezvolí někoho jiného? Ti, kteří „drží“ se starostou a s jeho lidmi, mají určité výhody. Vzhledem k tomu, že sám starosta i zastupitelé jsou podnikatelé, není dle nich nic problém zařídít. Byli jsme šokováni, když dvě staré paní, těžko chodící, poslaly dopis starostovi s prosbou, zda by bylo možné, aby zajistil vysečení veřejného a tedy obecního prostoru před jejich domem, který tedy ještě donedávna obsluhovaly ze slušnosti samy a zařídily si údržbu trávníku tohoto místa. Nejenže jim starosta neodpověděl, ale někde veřejně prohlásil, že není žádný samaritán, aby pomáhal kde komu. Jakmile ale něco potřebuje člověk, který mu tzv. „zobe z ruky“, anebo si starosta potřebuje

udržet jeho přízeň, tak nic není nemožné. Starosta za sebou nechal spoustu lidí, které odstranil z cesty a ukázal tak všem, jaké to bude, pokud se mu bude chtít někdo postavit do cesty.

A nyní si položíme zásadní otázku. Jak bojovat proti této korupci? Jak se domoci práva? Spravedlnost, jak již z hodin práva vím, neexistuje, ale co demokracie a právo na osobní svobodu, která je dána listinou základních práv a svobod? Jistě si každý říká, proč se lidé prostě nedomluví a při komunálních volbách si nezvolí někoho jiného? Je to ze strachu před jeho vlivem? Nebo tito lidé už rezignovali a mají pocit, že nemají šanci zvítězit a dosadit na místo starosty člověka, kterému bude záležet na lidech v obci, ať už z jedné, nebo z druhé, či z třetí vesničky.

Z pohledu třetí nezúčastněné osoby se to zdá nejspíš jasné. Vše je o lidech a o tom, jak jsou schopni morálně sesadit takového člověka z takového místa, jako je místo starosty. Ti co využívají výhody, se posmívají těm, co výhody nemají. Ty co starosta odstranil z cesty a použil různých praktik jen, aby je umlčel, se bojí chodit i do místního obchodu. A ostatní jen přihlížejí a bojí se přiklonit na jakoukoli stranu, ze strachu z toho, že budou se starostou, anebo že budou proti starostovi. Je to nelehký boj. Co je, ale na tomto nejsmutnější je to, že vše je o lidech, o jejich přístupu a morálních hodnotách. Lidé si tajně stěžují, ale nic víc pro změnu nedělají. Říkají, že mají strach, ale strachu nikterak nečelí. Tvrdí, že starosta a lidé v zastupitelstvu mají moc, ale přitom nechápou, že moc není něco, co by se nedalo získat i běžnému člověku. Moc je v síle lidu a v jejich hlasu, síla je v davu a ve společných názorech.

6.3 Korupce ve veřejném sektoru

Veřejný sektor je instituce, která poskytuje společnosti určitý druh služeb, které nelze poskytovat pomocí soukromých firem. Z těchto důvodů je i veřejný sektor financován z daní poplatníků. Veřejný sektor řeší tedy hlavně ekonomickou stránku. Veřejný sektor je tedy výsledkem práce naší vlády a politiků. V tomto případě se tedy jedná o sektor, jako je zdravotnictví, školství, policie, soudnictví, atd.

Korupce u složek policie a soudů považují za velmi zásadní problém ve společnosti. Kdo jiný by měl jít příkladem a bránit jednotlivce a systémové složky, než instituce tím pověřené. Kde se dohledat práva, když ne u soudu. Kde jinde se domáhat profesionálního chování dodržující zákon, když ne u policie.

6.4 Korupce v bankovníctví

Korupce se může týkat i bankovnícké sféry, kde se můžeme setkat s praním špinavých peněz přes banky, poskytnutí účelového úvěru, kdy v konečném důsledku úvěr není na určitou věc financován. Nepochopitelné je i poskytnutí dalšího úvěru na tutéž věc v případě, že první úvěr není splácen řádně a včas. A v neposlední řadě se to týká i nedostatečného prověření klienta se zjištěním jeho solventnosti.⁶⁶

6.5 Korupce ve zdravotnictví

Dle průzkumu veřejného mínění, je korupce ve zdravotnictví zásadním problémem, úzce souvisejícím s běžným životem široké veřejnosti. Dle průzkumu, který byl učiněn v únoru 2012, kde odpovídali lidé na otázky zabývajících se otázkou korupce a hlavně tím, co považují za nejzávažnější problém ve společnosti.

Nejvíce procent získala hrozba korupce, z které mají občané nejvíce obavy a která je pro ně v ČR poměrně značná a měla by se řešit. Na druhém místě se umístilo dodržování zákonů, což i můžeme považovat, že souvisí s prvním bodem a to byla korupce. A na třetím místě se právě setkáváme s nespokojeností situace ve zdravotnické sféře.⁶⁷

Pokud se podíváme spíše do sociální péče, tak bohužel i tam se setkáme s korupčním jednáním. Berme v potaz, že stacionářů, anebo domovů důchodců, kde se Vám dostatečně postarají o někoho z vaší rodiny, je velmi málo. Zde bohužel vyhrává ten, kdo dá větší obálku, anebo zajistí dostatečně velký sponzorský dar, ať už tedy finanční nebo věcný. Je to nemorální a je to korupce, ale co dělá stát proto, aby k této situaci nedocházelo? Jak pomáhá řešit problém dnešních starších lidí, kteří mají nízké důchody, náklady na domácnost a zdravotnické služby jsou nadmíru vysoké a možnost odejít do domova důchodců je v dnešní době pouze pro ty, kteří jsou při penězích. Stát i přesto, že si moc dobře uvědomuje, že dnešní populace velmi stárne a lidé se dožívají mnohem vyššího věku, než dříve, vůbec nepomýšlí na to, jak se o přestárlé lidi postarat.

---

⁶⁶CEJP, M., KOTULAN, P. Korupce. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996, ISBN 80-86008-25-8, s. 9

⁶⁷TAUCHEN, J., SCHELLE, K. Korupce - včera a dnes: (sborník z kolokvia pořádaného katedrou dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity a The European Society for History of Law). Ostrava: Key Publishing, 2013, ISBN 978-80-7418-177-1, s. 64

6.6 Korupce v soukromém sektoru

Tento druh korupce opět souvisí s korupcí ve veřejném sektoru. Korupce v soukromém sektoru je ale i v určitém ohledu specifická, týká se nejen velkých zakázek propojených se státní sférou, ale zde se mohou zmínit i o korupci například ve sportu, který je bohužel také velmi rozšířen prakticky v každém sportu na všech různých úrovních. Každopádně se zde i jedná o konkurenční boje ekonomického charakteru (např. klientelismus a prodej manažerských pozic) a získání exkluzivních zakázek.⁶⁸

6.7 Korupce v médiích

Baví se dva kapitáni českého průmyslu. „Já dávám ročně 100 milionů na dobročinné účely a noviny a mně píšou tak ošklivě.“ Druhý se usmál: „To já dávám 5 milionů ročně novinářům – a píšou o mně výborně!“⁶⁹

V médiích se korupce tak často nevyskytuje a je opravdu poměrně ojedinělá s porovnáním od ostatních, ale i přesto vzhledem k zvyšujícímu se vlivu médií, dochází i k výskytu korupčního jednání. Jak jsem již uvedl na začátku, korupce je o moci a o vlivu a v médiích to platí stejně jako kdekoli jinde.

Korupce v médiích má velmi nebezpečné důsledky negativně ovlivňující společnost. Jedná se zde o jednání, které ovlivňuje díky zprávám, ekonomickou a politickou stránku ve prospěch aktéra. Lidé, kteří díky sběru informací o konkrétním člověku, skupině či věci, disponují inkriminujícími materiály, které mohou, ale nemusí použít a tím mají možnost společnosti ukázat pravdu. Za úplatek nemusí tyto skutečnosti vyjít na povrch a společnost potom bývá oklamána a pravdy se člověk nedočká. A vzhledem k obrovskému vlivu, který za poslední dobu média mají, se očekává, že korupce v médiích se dostane do popředí korupce v České republice.⁷⁰

---

⁶⁸VOLEJNÍKOVÁ, J. Korupce v ekonomické teorii a praxi. Praha: Profess Consulting, 2007, ISBN 978-80-7259-055-1, s. 23

⁶⁹FRIČ, P. Korupce na český způsob. Praha: G plus G, 1999, ISBN 80-86103-26-9, s. 205

⁷⁰DAVID, V., NETT, A. Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém. Praha: C.H. Beck, 2007, ISBN 978-80-7179-562-9, s. 82-83

7 MĚŘENÍ KORUPCE

Tak jako cokoli se vyskytuje ve společnosti a má nějaké vlastnosti, postavení a vliv, je důležité zjistit, v jaké míře a síle se vyskytuje a jak je vnímána. Co lze nějak změřit a vyčíslit, je důležité pro společnost a její vedení, kdy náročnost této práce souvisí se sociologickým výzkumem. Reálné výsledky z těchto výzkumů jsou potom značně důležité a využité v prevenci a strategii a v technikách boje proti korupci. V České republice se měřením korupce zabývá organizace Transparency International, GFK a Ministerstvo vnitra ČR.

7.1 Transparency International

Hlavní mottem je hlídat veřejný zájem, hájit efektivní a odpovědnou správu země. Transparency International v ČR je nevládní nezisková organizace, která byla založena roku 1993 a je součástí mezinárodní sítě nevládních organizací. Všechny pobočky, které mají a dodržují dané cíle a programy, musí pravidelně procházet akreditací. Jako jediná mezinárodní organizace, která řeší otázky korupce, vytváří protikorupční opatření a programy do nichž zapojují společnost, které se to týká, podniky i vládní instituce.

TI má sídlo v Berlíně a má více než 90 národních poboček po celém světě. Usilují o upozorňování na problémy a nebezpečí, které korupce v sobě skýtá, snaží se o reformy, prosazuje mezinárodní úmluvy a sleduje a zkoumá chování vládních orgánů a podniků. Veškeré kontakty týkající se poboček či sekretariátu, najdeme na stránkách www.transparency.org

TI je financováno nejvíce z grantů, které organizace získává na své projekty z programů státních i soukromých darů. Dalšími příjmy jsou dary fyzických a právnických osob a také výnosy z akcí, které TI pořádá hlavně v rámci prevence, jako jsou například vzdělávací kurzy. TI má hlavní úlohu v mapování korupce v ČR a svojí činností aktivně přispívá k jejímu omezení. Hlavně se snaží o legislativní změny a o změny v oblasti veřejné správy. Dalším spektrem působnosti je vzdělávání a právní služby. Vzdělávací programy jsou určeny především pracovníkům působícím ve veřejné správě. V nabídce

jsou i různé kurzy, které se týkají například střetu zájmů, odhalování a prevence podvodů, korupce a protikorupční politika ve veřejné správě.⁷¹

Dále v rámci Transparency International je i právní poradna, která poskytuje bezplatné právní poradenství. Občané, kteří se setkají s korupčním jednáním a jsou ochotni o něm hovořit a zajistit jeho neopakování se v rámci stejného sektoru, mohou do poradny přijít.

Díky této poradně se mohou dozvědět, o jaký typ korupce se jedná a případně jak nadále pokračovat a na jakou další instituci se obrátit. I díky těmto případům a fungující právní poradně, lze prozkoumat a získat informace, kde a v jaké míře se korupce vyskytuje a z toho potom vyvodit a připravit různé metody a zajistit opatření, aby ke korupčnímu jednání již nedocházelo a tím pádem preventivně situaci podchytit. Občan, který se obrátí na právní poradnu, získá nejen informace, zda se opravdu setkal s korupcí, ale také získá informace, týkající se institucí, na které se má obrátit a jak situaci nadále řešit. TI je dokonce i ochotné občana v některých případech zastupovat.⁷²

Transparency International nemá za úkol vyšetřovat a trestat, jejich práce spočívá hlavně v přípravě projektů, komunikaci s médii a s veřejností v organizaci kongresů, seminářů a různých setkání, týkajících se korupce. TI provádí své výzkumy, analýzy, zprávy a zpracovává materiály, které jsou důležité v informovanosti korupce a v patřičných opatření týkající se prevence. A každý rok dělá průzkum tzv. indexu vnímání korupce.

7.2 Index CPI

CPI je složený index a obsahuje výsledky různých průzkumů provedených různorodými institucemi. Každá z nich používá odlišné vzorky respondentů a také má každá instituce rozdílné metody. Transparency International od roku 1999 zvolilo změnu v metodice, vzhledem k tomu, že požadovalo precizně zpracované údaje, které měly odpovídat právě

---

⁷¹BEZKORUPCE. Služby [online]. ©2013 [cit. 2013-12-10]. Dostupné z <http://www.bezkorupce.cz/nabidka-sluzeb/#03>

⁷²TRANSPARENCY INTERNATIONAL. O nás [online]. ©2011 [cit. 2013-12-10]. Dostupné z <http://www.transparency.cz/o-tic/>

skutečnosti, a z toho vyplývalo, že bylo třeba využívat co nejkvalitnější zdroje zjišťující informace.

Od roku 1999 tedy může docházet k různému počtu a k rozdílnosti institucí a ne jak tomu bylo před rokem 1999, kdy 10 nezávislých zemí provádělo šetření zemí a do programu se dostaly jen ty země, které provedly nejméně čtyři šetření. CPI, obsahuje otázky, které jsou zaměřeny na uplácení veřejných činitelů, anebo na získávání provizí při veřejných zakázkách. Hodnoty jsou uvedeny v rozmezí od nuly do desítky, kdy nula označuje zemi zcela zkorumpovanou oproti zemi s desítkou, která je zemí zcela bez korupce. Každým rokem se měří různý počet zemí. V roce 2000 bylo měřeno 90 zemí, v roce 2005 to bylo 159 zemí a v roce 2011 bylo hodnoceno 182 zemí. Při posuzování úrovně korupce v těchto státech není rozhodující, na jakém místě se země umístila, ale důležitá je výsledná hodnota indexu CPI.⁷³

GfK bylo založeno v roce 1934 a to profesorem Wilhelmem Vershofenem. Společnost byla založena na popud proseb veřejnosti. Až roku 1990 se GfK stalo veřejnou akciovou společností a již v roce 1999 se rozšířilo do 37 zemí. V současné době funguje ve více než 100 zemích světa.⁷⁴

Líbí se mi úvodní věta na jejich internetových stránkách: „*Pokud jde o přeměnu dat v poznatky, patří naši zaměstnanci k těm nejlepším na světě. Máme silné vědecké zázemí a věříme v kvalitu a přesnost.*“⁷⁵

---

⁷³ KOTLÁNOVÁ, E. Korupce a ekonomický růst. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2012, ISBN 978-80-7248-803-2, s. 49

⁷⁴ KURZYCZ, GfK Czech: Zvyšuje se počet lidí, kteří mají kladný vztah ke korupci. [online]. ©2000-2014 [cit. 2014-01-10]. Dostupné z: <http://zpravy.kurzy.cz/216763-gfk-czech-zvysuje-se-pocet-lidi-kteri-maji-kladny-vztah-ke-korupci/>

⁷⁵ GfK, Jsme GfK. [online]. ©2014 [cit. 2014-01-10]. Dostupné z <http://www.gfk.com/cz/about-us/who-we-are/Stranky/default.aspx>

II. PRAKTICKÁ ČÁST

8 VNÍMÁNÍ KORUPCE

Korupce je v poslední době věnována, stále větší pozornost, i když není ničím novým. Dříve se o ní příliš nemluvalo, protože byla součástí socialistického systému. Zajímavostí jistě je, že slovo korupce z hlediska trestního vlastně neexistuje, neboť trestní zákoník používá pojmy přijetí úplatku, podplácení, nepřímé úplatkářství, zneužití pravomoci, maření úkolů úřední osoby z nedbalosti aj.

Korupci je možno charakterizovat jako zneužití postavení, které je spojeno s porušením principu nestrannosti při rozhodování. Je motivováno snahou po materiálním zisku nebo získáním jiných výhod.⁷⁶

V současné době neexistují přesně stanovené normy žádoucího chování. A právě proto si každý stanoví normu, tam kde to vyhovuje jemu.⁷⁷

Můžeme si položit otázku, zda společnost přijala korupci jako součást běžného života nebo je připravena proti ní bojovat a viníky potrestat.

8.1 Charakteristika vzorku respondentů

Dotazník, který byl zaměřen na současný stav a vnímání korupce širokou veřejností obsahuje 21 otázek a byl zpracováván v měsíci březnu roku 2014. V praktické části bakalářské práce, byl pro získání zásadních informací, proveden kvantitativní výzkum formou dotazníku, ve kterém jsem oslovil nejbližší rodinné příslušníky, přátele, kolegy v zaměstnání. Dalšími oslovenými účastníky dotazníku byly osoby na sociálních sítích a poslední kategorie oslovených respondentů pochází z internetových portálů, které se zabývají vyplňováním dotazníků, a jedná se o náhodné uživatele. Před samotným zadáním jsem vytvořil pilotní dotazník, kterým jsem oslovil deset respondentů. A posléze vyhodnotil chyby a dotazník upravil do konečné podoby. Celkem se výzkumu zúčastnilo 160 respondentů.

---

⁷⁶ POLICIE ČR, Stop korupci. [online]. ©2010 [cit. 2013-12-19]. Dostupné z http://www.policie.cz/stop_korupci.aspx

⁷⁷ HULÍNSKÝ P. Aktuální otázky trestněprávní ochrany společnosti před korupcí. Praha: Police history, 2008, ISBN 978-80-86477-47-3, s. 38

8.2 Cíle a hypotézy

V rámci praktické části bakalářské práce výzkumného šetření byl zpracován dotazník, který je součástí přílohy. Cílem bakalářské práce je zjistit jak společnost vnímá korupci, jestli se na ni aktivně podílí, nebo pasívně přihlíží. Co vůbec společnost považuje za korupční chování a do kterých oblastí nejvíce zasahuje. Jestli společnost považuje korupci jako běžnou součást života, se kterou se nedá nic dělat anebo se účastí ve volbách snaží zvolit představitele, kteří budou vykonávat svou práci pro dobro společnosti poctivě.

Z těchto důvodů jsem se rozhodl položit následující hypotézy.

Hypotéza 1: ve městech je korupce více rozšířena než na vesnicích.

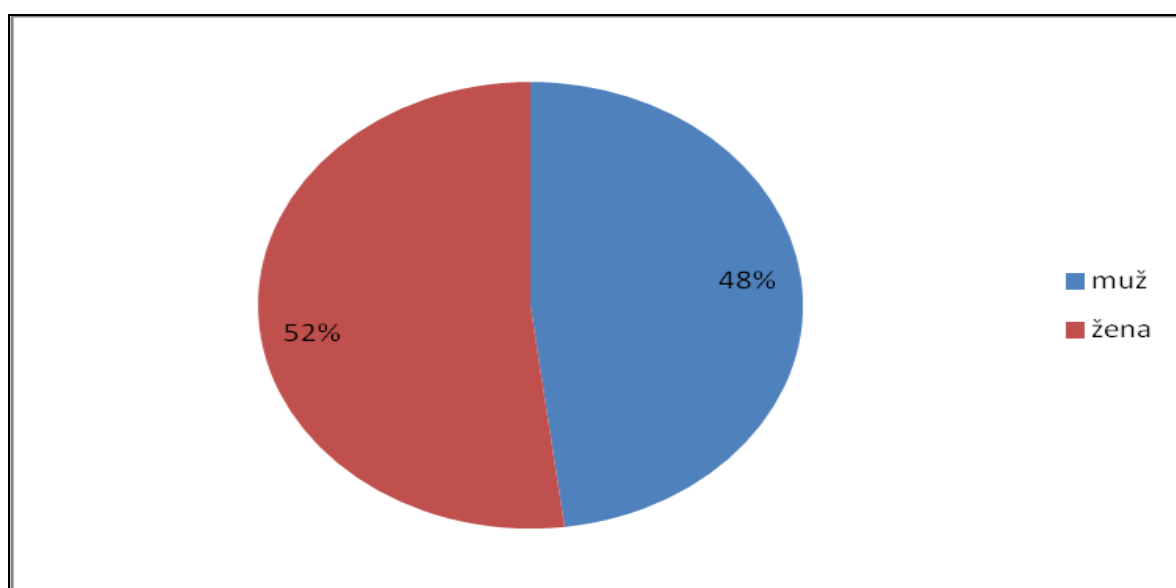
Hypotéza 2: muži se na korupci podílí více než ženy.

8.3 Výzkumná metoda

Praktická část bakalářské práce byla realizována pomocí kvantitativního výzkumu. Jako výzkumná metoda byla použita forma dotazníku. Ten obsahoval uzavřené otázky a na každou odpověď bylo možné vybrat jednu variantu z nabízených možností. Dotazník byl anonymní, aby se každý respondent mohl svobodně vyjádřit k dané problematice.

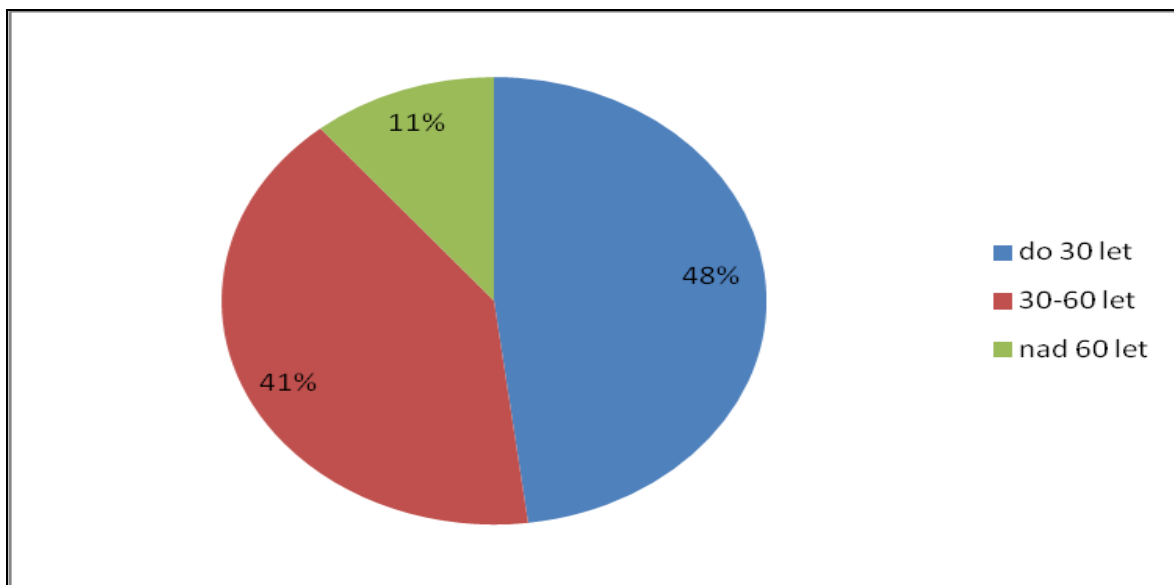
8.4 Interpretace výsledků

otázka č. 1 – pohlaví

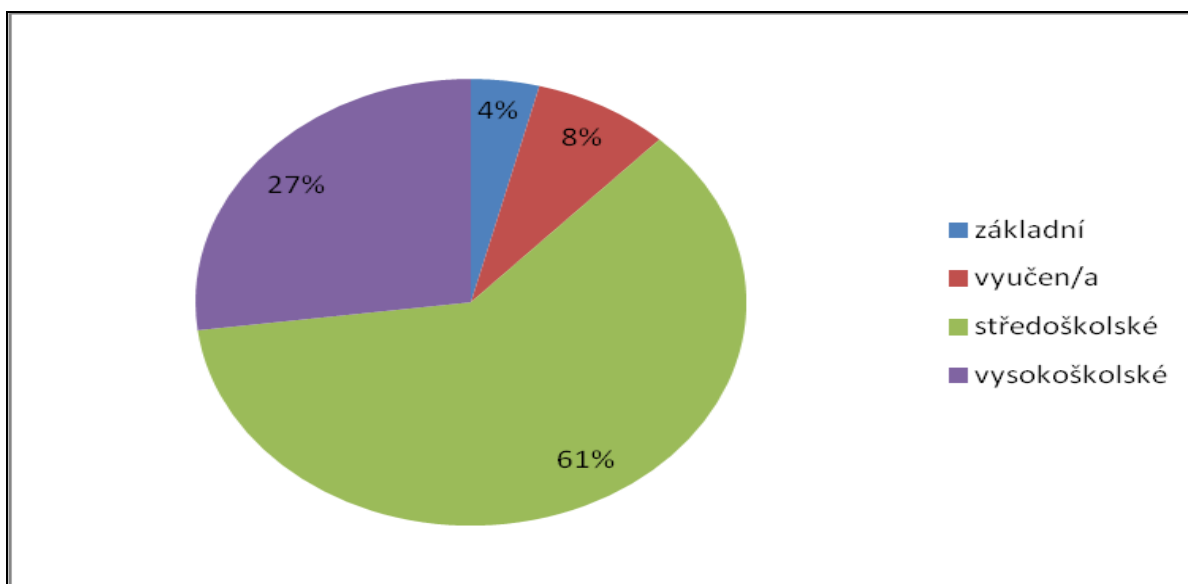
Záměrem bylo zastoupení obou pohlaví pokud možno co nejvíce rovnoměrně.

otázka č. 2 – věková skupina

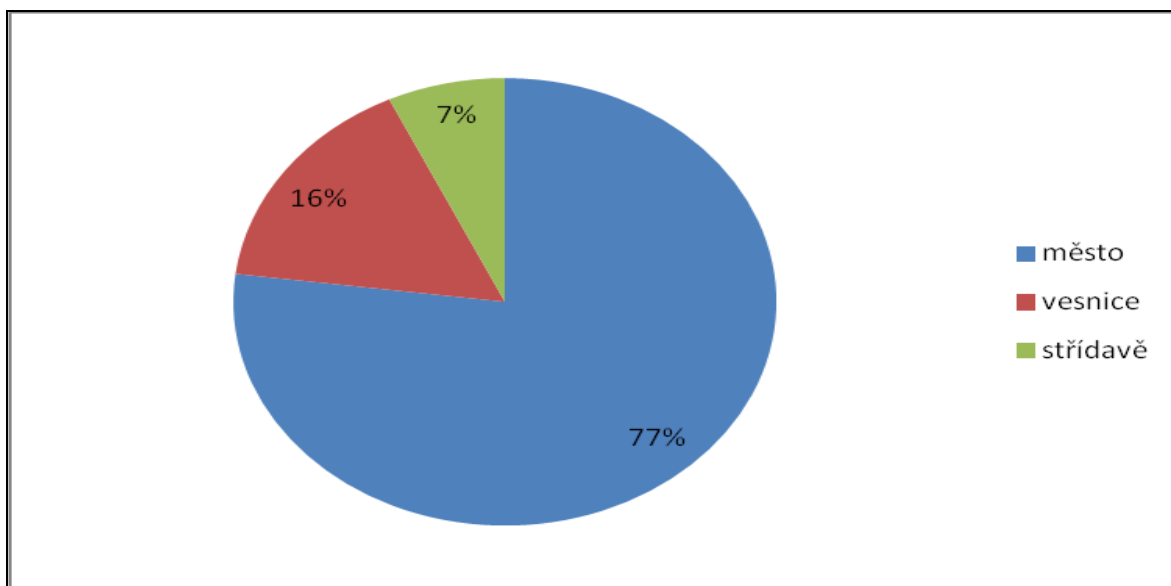
Také u věku bylo záměrem získat názor od všech věkových skupin.

otázka č. 3 – vzdělání

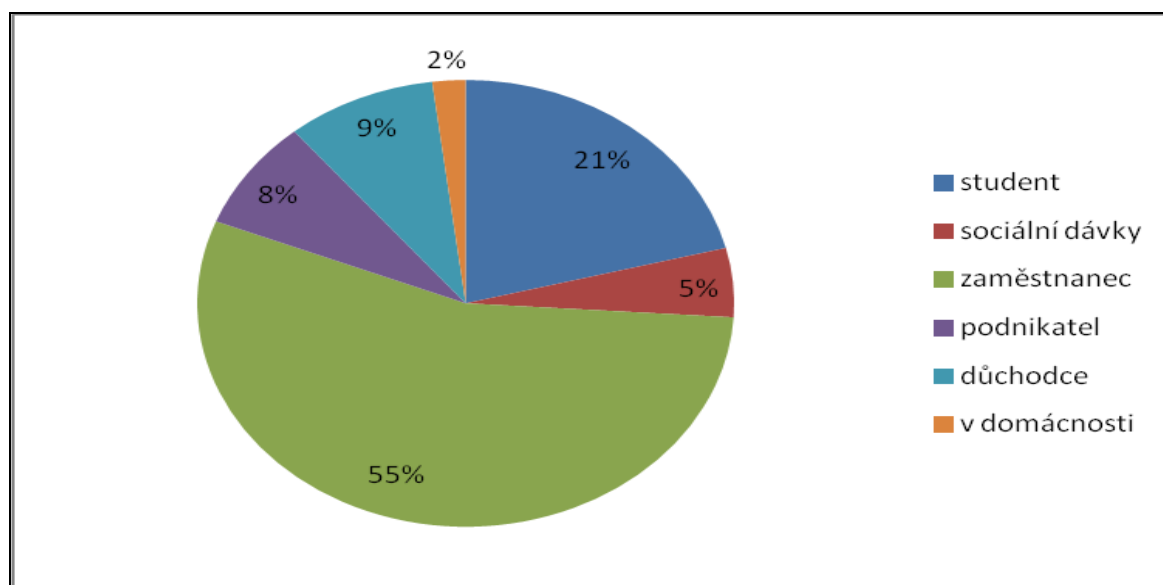
Tento graf znázorňuje respondenty z hlediska nejvyššího dosaženého vzdělání.

otázka č. 4 – bydliště

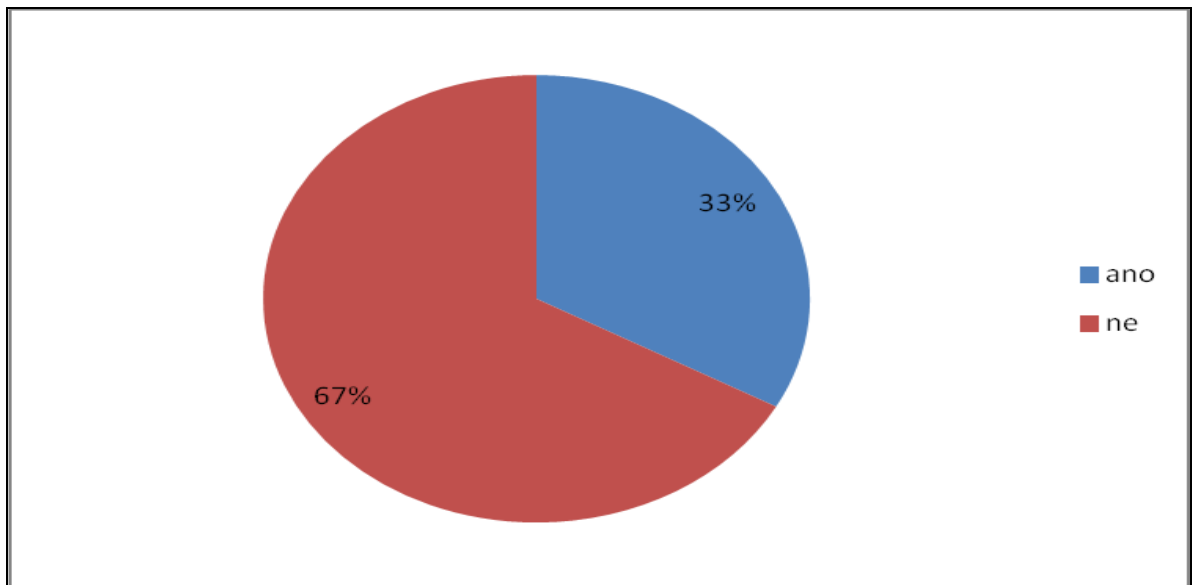
Z uvedeného grafu je zřejmé, že většina lidí bydlí ve městech zejména kvůli vyšší možnosti pracovního uplatnění, než je tomu dnes na vesnicích.

otázka č. 5 – zaměstnání

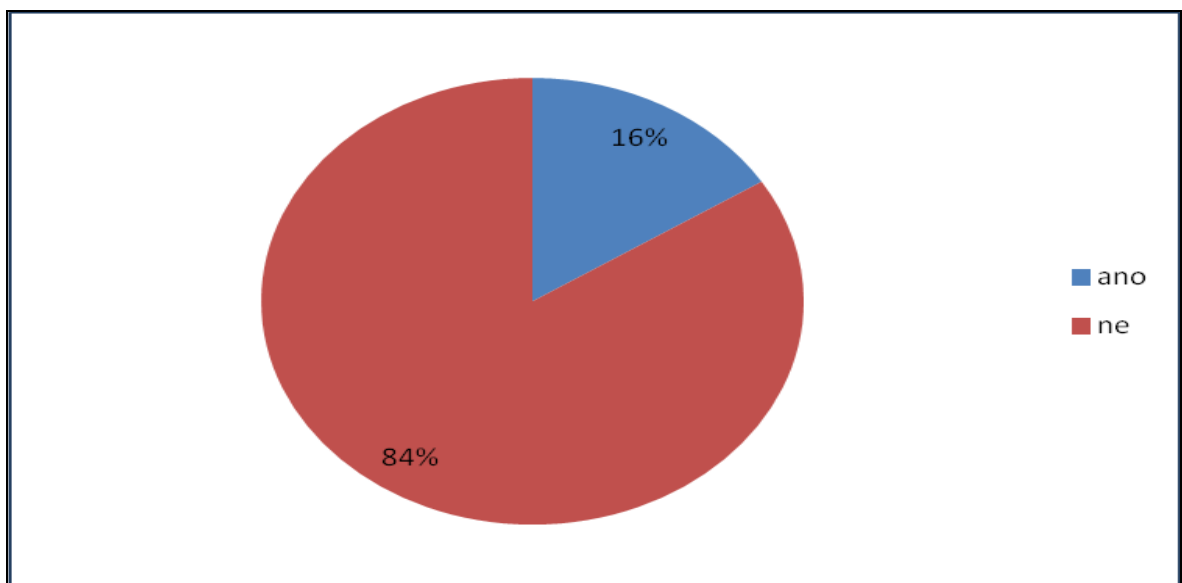
Složení vzorku respondentů z hlediska příjmových skupin.

otázka č. 6 – Vlastní zkušenost s korupcí?

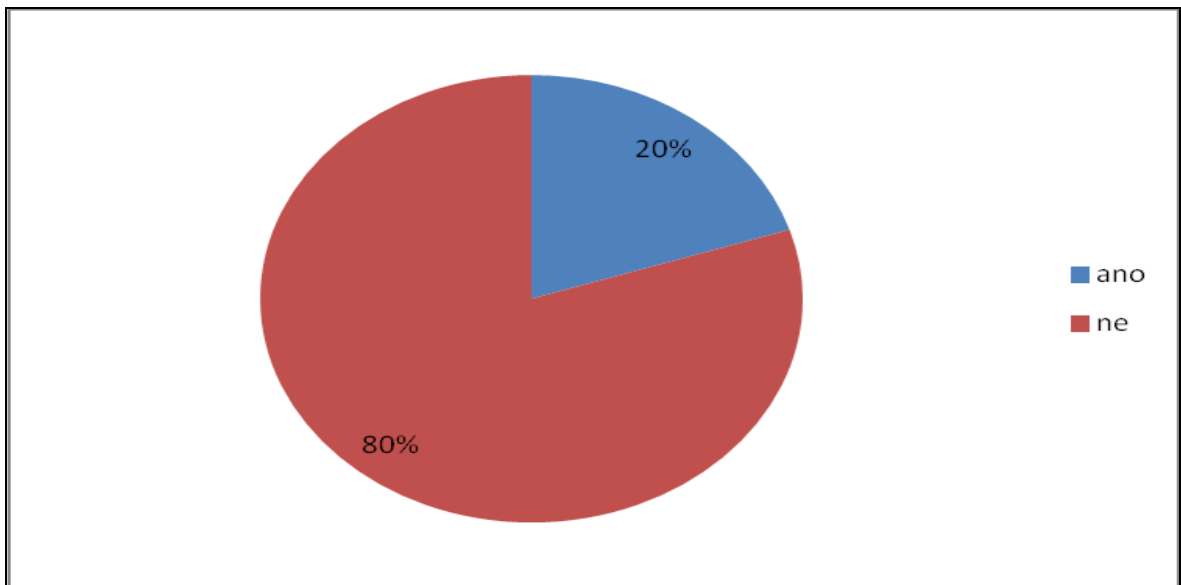
Jedna třetina oslovených respondentů má zkušenost s korupcí, což nám jasně říká, že s korupcí se setkávají i běžní občané.

otázka č. 7 – Přijal/a jste někdy úplatek

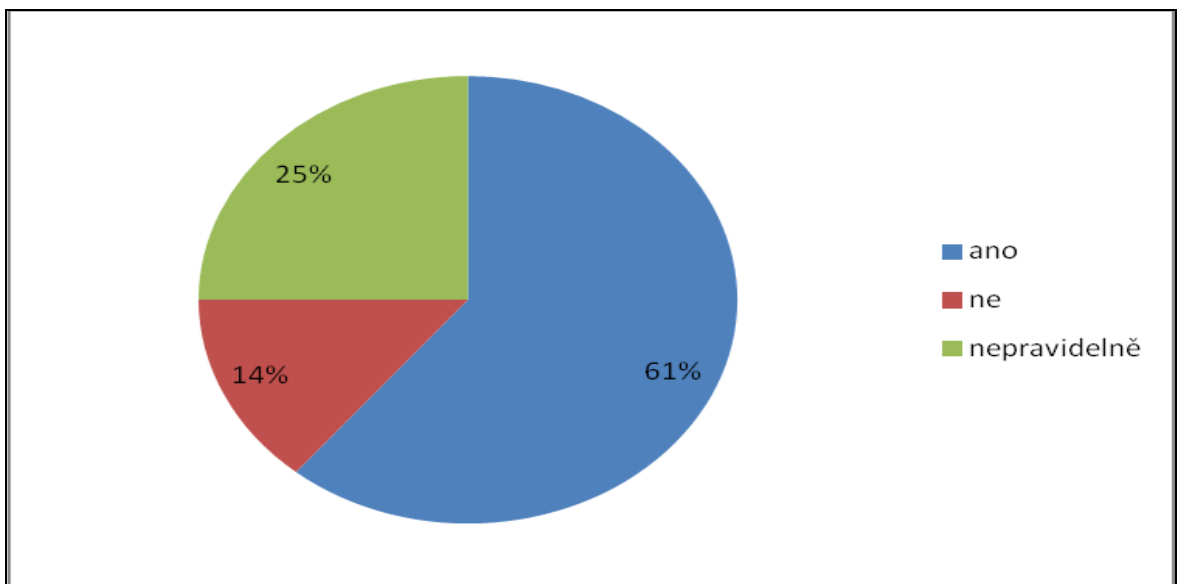
Šestnáct procent respondentů přiznalo, že si vzali úplatek.

otázka č. 8 – Nabídl/a jste někdy úplatek?

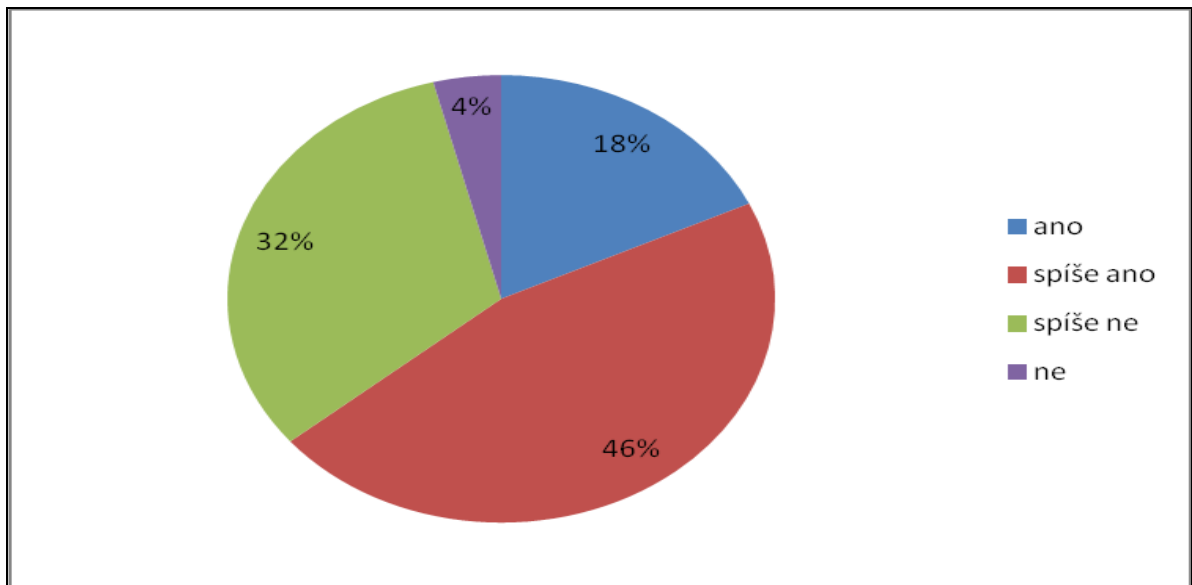
Toto číslo je směrodatné a můžeme ho považovat za údaj, který koresponduje s předchozí otázkou ohledně přijetí úplatku.

otázka č. 9 – Účastníte se voleb?

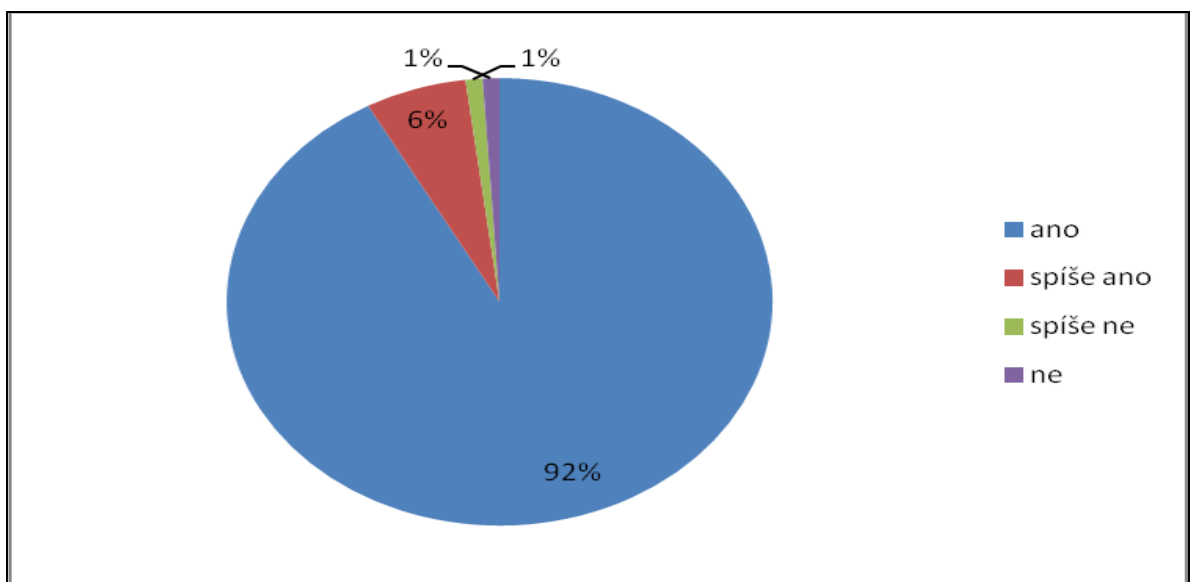
Tato otázka směřovala k tomu, jestli má český národ ještě sílu na změnu po všech korupčních kauzách politiků, zvolit si svého představitele, který bude zastávat svou práci svědomitě pro blaho společnosti. Průzkum ukázal, že většina lidí věří, že může ještě nastat změna k lepšímu.

otázka č. 10 – sledujete korupční kauzy?

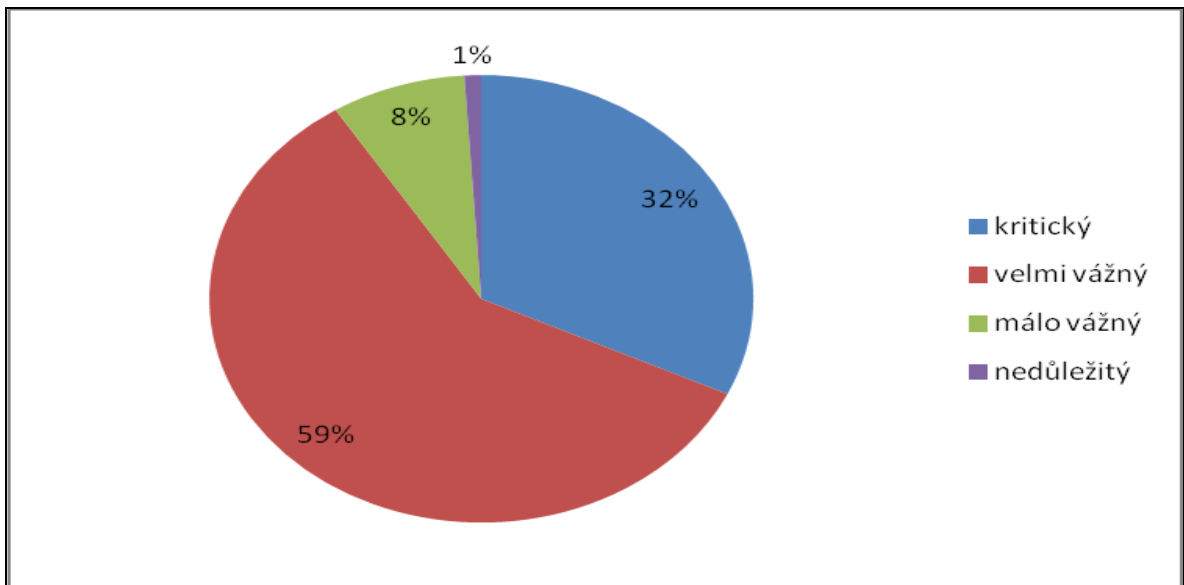
Větší část zúčastněných sleduje korupční kauzy.

otázka č. 11 – považujete za úplatek něco jiného než peníze?

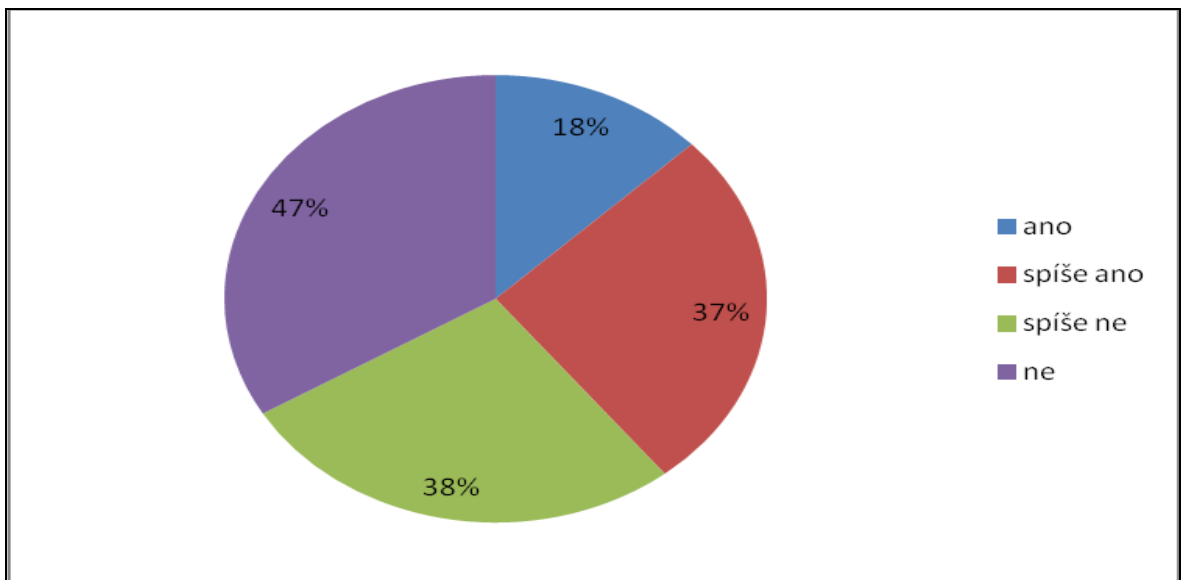
Drtivá většina se přiklání k názoru, že korupčního chování se lze dopouštět nejen penězi, ale i jinými prostředky jako jsou dary, protislužby a různé další výhody.

otázka č. 12 – jak závažný je podle vás problém korupce v ČR?

Korupce je vnímána, jako velmi závažný až kritický problém. Dle grafu odpovídá naprosté většině, která koresponduje s tímto názorem.

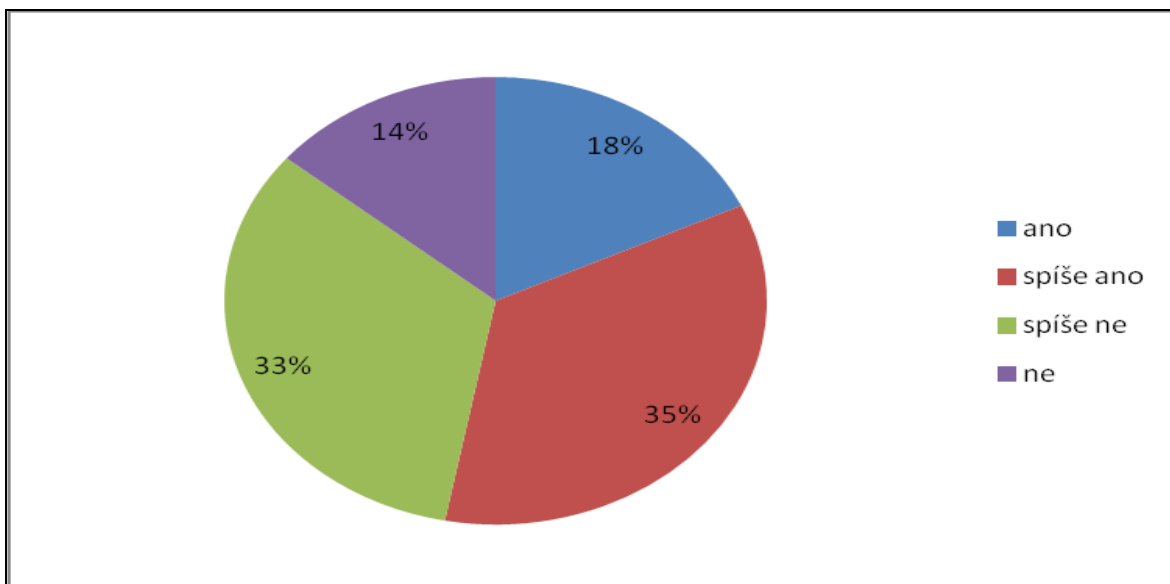
otázka č. 13 – myslíte si, že lze korupci podchytit a zamezit takovému jednání?

Téměř polovina účastníků ankety něvěří, že by se tento negativní jev dal nějakým způsobem potlačit. Mohu ale konstatovat, že ještě stále je zde poměrné zastoupení jedinců, kteří se domnívají, že lze zamezit korupčnímu jednání.

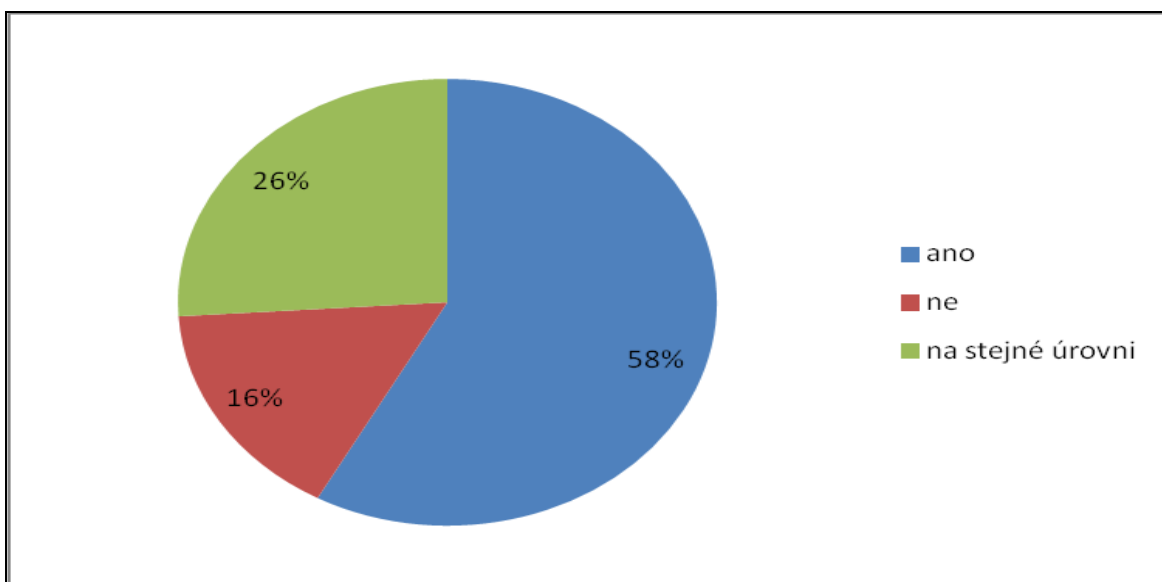

otázka č. 14 – Myslíte si, že by korupce byla výrazně nižší, pokud by mzda byla srovnatelná se západními zeměmi?

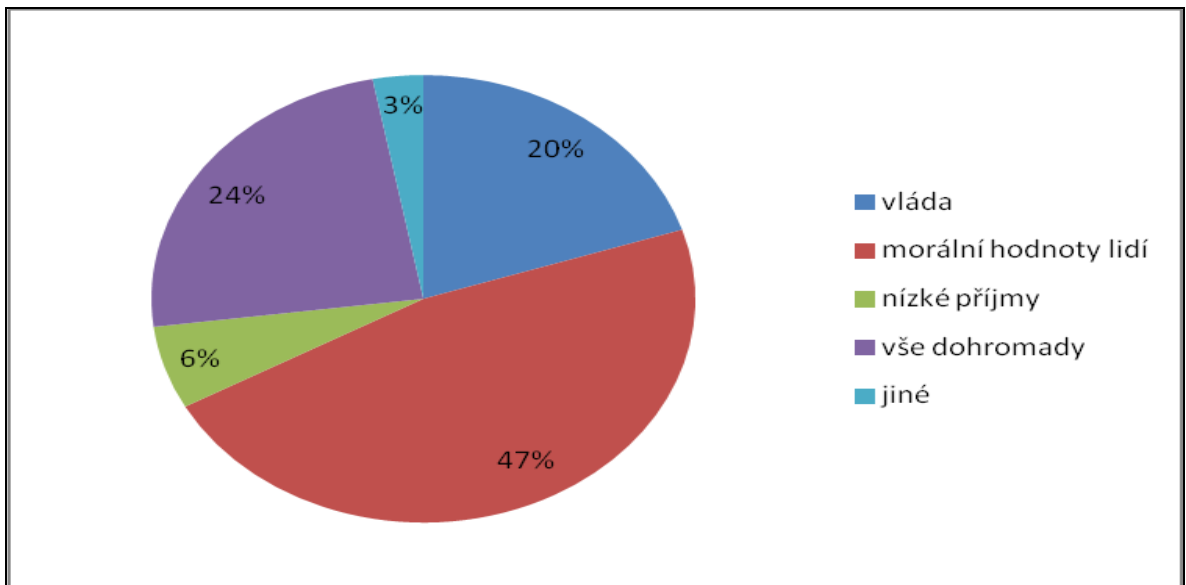
Zde vidíme poměrně vyrovnané odpovědi. Na jedné straně můžeme říci, že se nelze srovnávat se západními zeměmi. Na druhou stranu lze tuto otázku pojmout tak, že patříme mezi vyspělejší země, které mají zdravější ekonomiku než rozvojové země.

otázka č. 15 – Myslíte si, že stav korupce je horší než před rokem 1989?

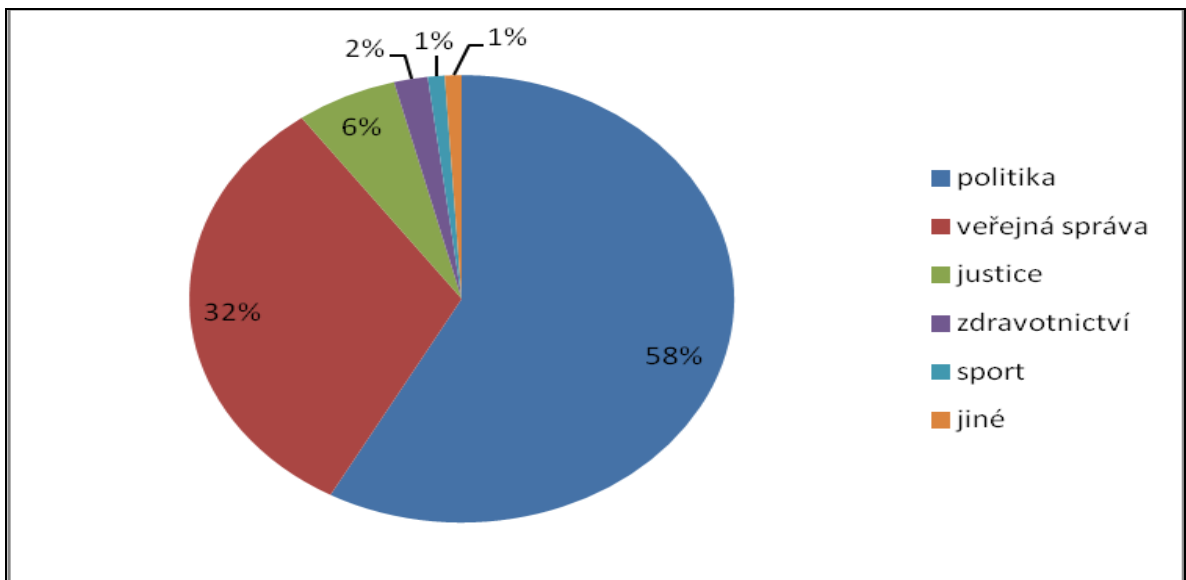
Nadpoloviční většina respondentů vnímá současnou korupci více, než před rokem 1989. Na druhou stranu část z nich minulou dobu nezažilo, a bylo pro ně těžké tuto situaci posoudit.

otázka č. 16 – hlavní příčina korupce v ČR?

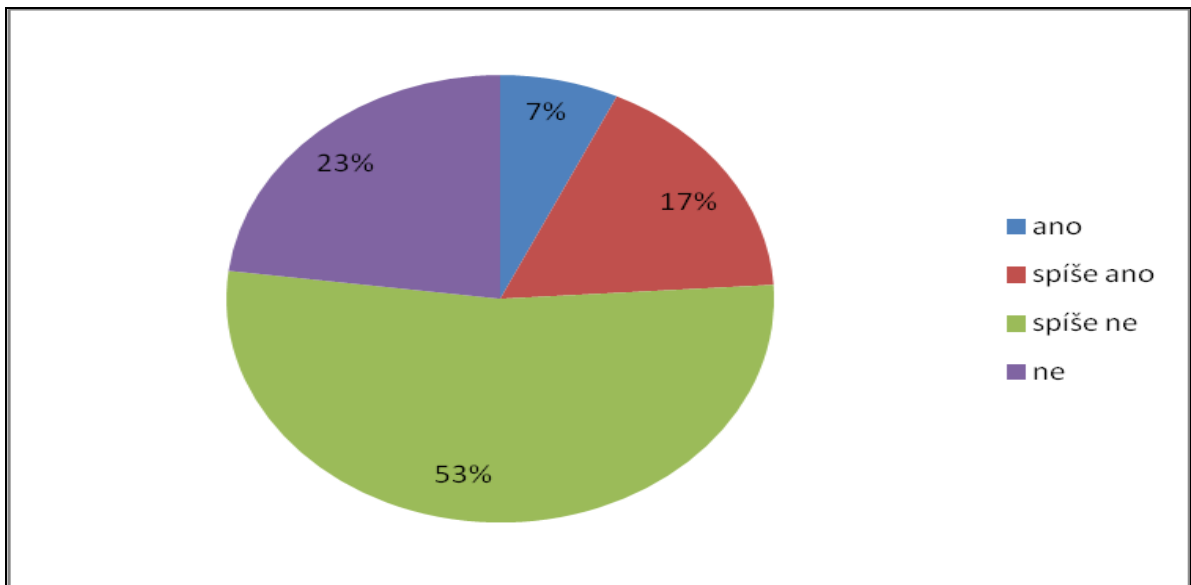
Pokud se člověk konkrétně zamyslí nad touto otázkou. Je zřejmé, že jakékoliv činy vychází z lidí a z jejich morálních hodnot, které jsou ovlivněny výchovou a prostředím.

otázka č. 17 – ve které oblasti se korupci nejvíce daří?

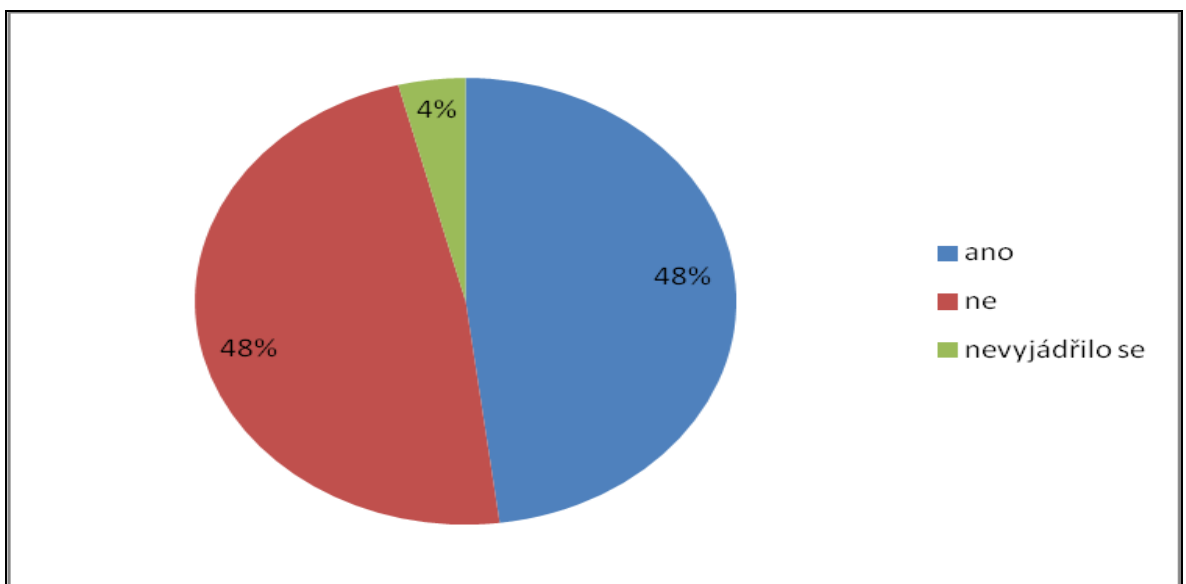
Podle očekávání je dlouhodobě zaznamenávána korupce v politice a veřejné správě. Přestože v nabídce bylo možné vybrat i policii, armádu, média, školství, nikdo tuto možnost nevyužil.

otázka č. 18 – myslíte si, že má vláda skutečný zájem korupci potírat?

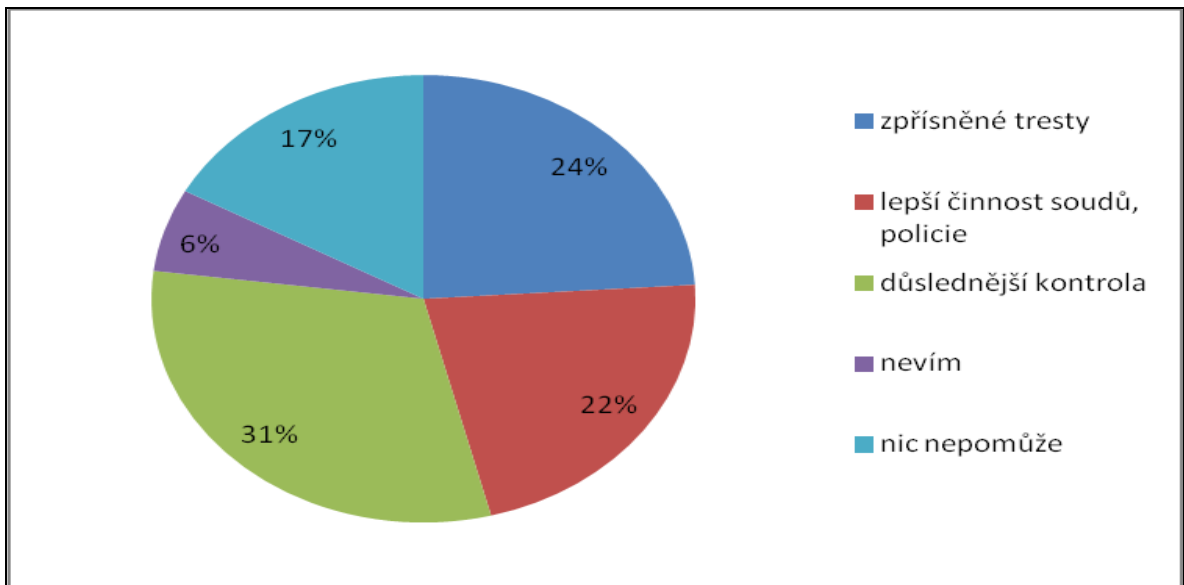
Z průzkumu jednoznačně vyplívá, že vláda nemá zájem korupci řešit. Je to logické, pokud se na korupčním jednání značně podílí.

otázka č. 19 - v případě, že máte někoho známého v řadách lékařů, policistů, soudců, ředitelů, manažerů aj. využíváte jejich pravomocí a žádáte je o pomoc?

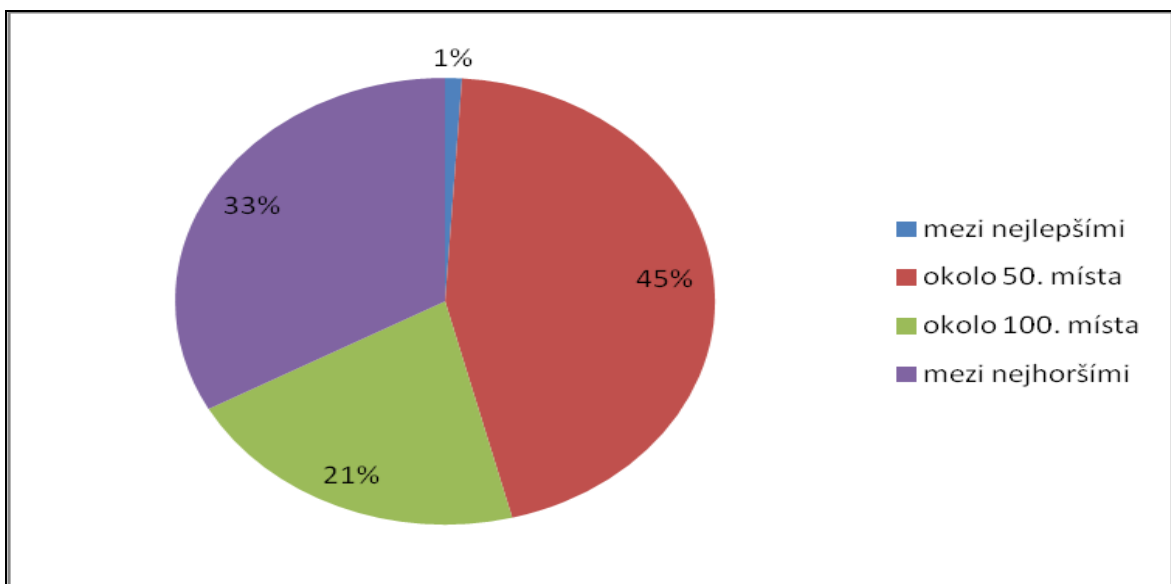
Z tohoto grafu je zřejmé, že polovina lidí má a využívá kontaktů z řad vlivných osob.

otázka č. 20 – co by podle vás přispělo ke snížení korupce?

Zde se hlasy roztržily celkem rovnoměrně do více variant. Dokonce sedmnáct procent z nich si myslí, že nepomůže nic, co by mohlo korupci zmírnit.

otázka č. 21 – Víte na kolikátém místě se nachází Česká republika v hodnocení korupce mezi 176 zeměmi?

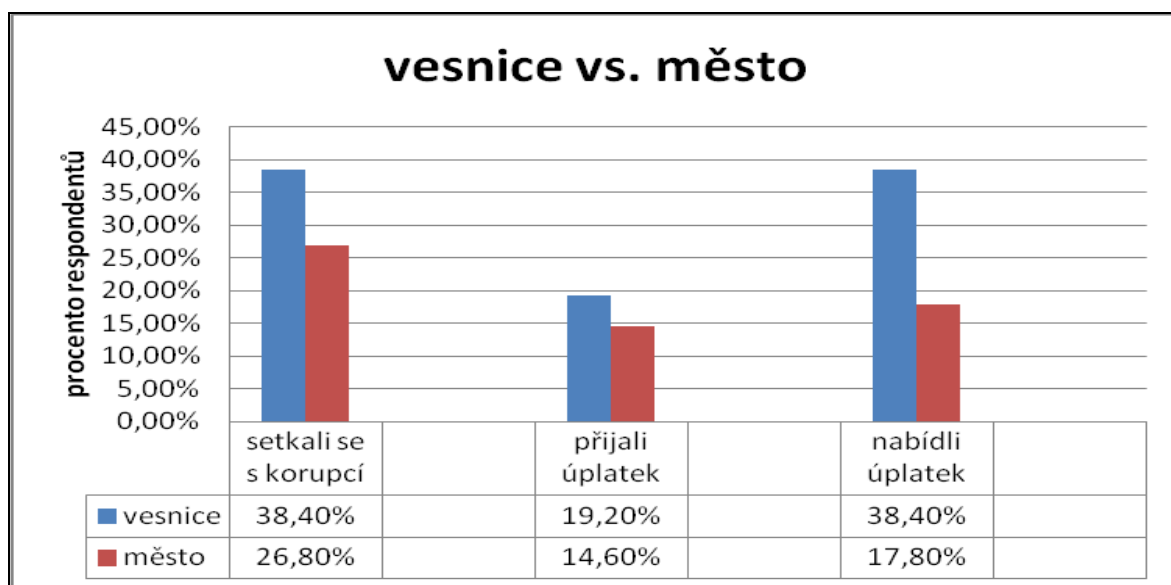
Téměř polovina dotázaných správně uvedla umístění ČR okolo 50. místa. Další třetina nás zařadila mezi státy s nejvyšší korupcí po bok Somálska, Severní Koreji a Afganistánu.

9 SHRUTÍ PRAKTICKÉ ČÁSTI

V této empirické části byla zpracována analýza vnímání korupce širokou veřejností. Jedna třetina respondentů se s korupcí minimálně jednou setkala, což je poměrně vysoké číslo. Lidé vnímají, že problém korupce v České republice je velmi vážný až kritický. Přes šedesát procent lidí se pravidelnou účastí ve volbách snaží o změnu politického rozložení sil v parlamentu, senátu a do místních zastupitelstev. Na druhou stranu více než tři čtvrtiny účastníků výzkumu nevěří, že vláda má zájem na vyřešení korupčních kauz a potrestání viníků. S tím koresponduje názor dotázaných, kdy devadesát procent z nich označilo politiku a veřejnou správu za oblasti, kde se korupci daří nejvíce. Za tímto velmi vysokým číslem zřejmě stojí korupční skandály politiků, o kterých se téměř denně dozvídáme z médií. Většina lidí považuje korupci na vyšší úrovni než za minulého režimu před rokem 1989. Může to být způsobeno tím, že se o korupci tehdy téměř nemluvalo. Každopádně se, ale jednalo o daleko nižší částky, než je tomu v současné době. Co by podle respondentů přispělo ke snížení korupce? Zde se odpovědi celkem rozcházely, takže by zřejmě bylo zapotřebí splnit více kritérií najednou.

9.1 Vyhodnocení hypotéz

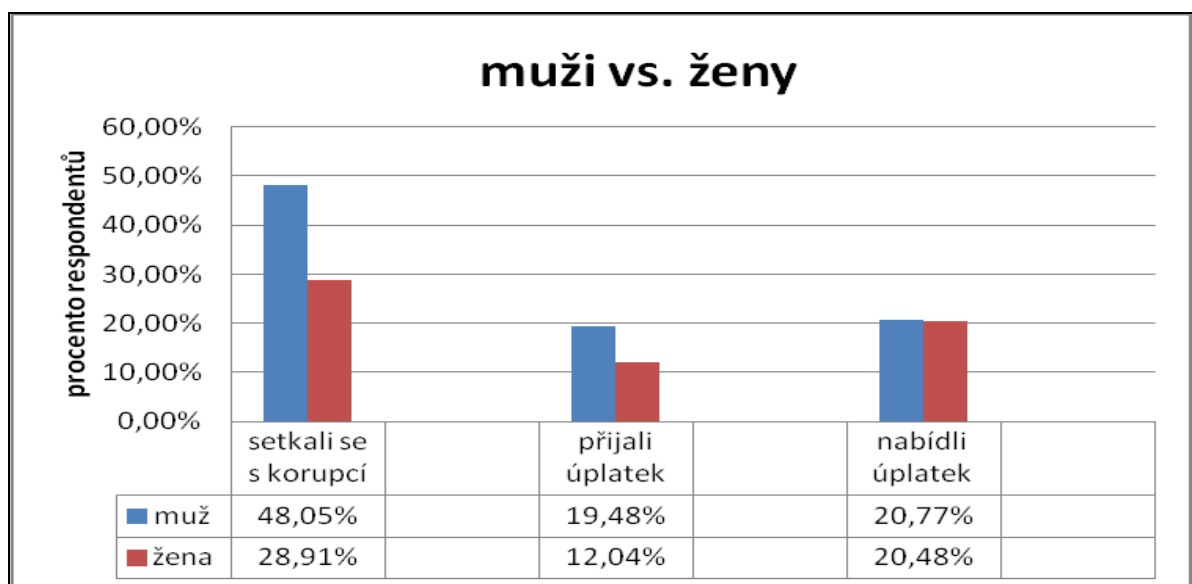
Hypotéza 1: ve městech je korupce více rozšířena než na vesnicích.

Vyhodnocením dotazníku nebyla potvrzena hypotéza č. 1, že korupce se více vyskytuje ve městech. Předpokládal jsem, že v místech s větší koncentrací lidí, kde je větší anonymita dochází častěji ke korupčnímu jednání. Město má velkou výhodu i v anonymitě

nezákonných činů vzhledem k hustotě zalidnění a mizivého procenta bližších sociálních vazeb se sousedy a i lidmi z okolí, je korupční jednání mnohem snažší. Za to na vesnici se lidé znají od narození případně od nastěhování a sociální vazby mezi nimi jsou mnohem silnější. Všichni občané se znají navzájem a pro děti jsou sousedé a lidé z okolí, tety a strýcové. O to komplikovanější, je tedy možnost jakýchkoliv prohrěšků. Anonymitu nelze prakticky na vesnici udržet. Výsledek průzkumu může být ovlivněn různým postojem. To co obyvatelé vesnic považují za korupční jednání, může pro občany z měst znamenat naprosto běžnou praxi, kterou nepovažují za něco nezákonného.

Hypotéza 2: muži se na korupci podílí více než ženy.

Na základě průzkumu byla hypotéza č.2 potvrzena. I když v dnešní době je počet žen, které pracují ve vyšších funkcích stále více oproti dřívějšímu. Muži mají stále z tohoto hlediska značnou převahu. Mají tedy blíže k rozhodování o důležitých věcech, týjících se nadnárodních společností či podniků s velkými zisky a jak již dle mé bakalářské práce víme, tak v soukromém sektoru se korupci daří velmi dobře. Nezapomeňme i na psychologický fakt, že ženy jsou velmi empatické a i v řídicích funkcích se často projevují na základě emocí a muži naopak jsou řízeni vlastní racionalitou. Proto lze předpokládat, že i kdyby byly ženy ve větším procentu v řídicích funkcích, tak jako aktuálně muži, korupce by byla nižší, než jak je tomu u mužů. Ženy se stále ještě řídí vlastními morálními hodnotami, které jsou pro ně stále prvotním odrazem jejich odlišnosti od mužů a to ženskostí.

ZÁVĚR

Korupce a její potencionální snižování je stálým tématem, téměř v každé zemi. Bakalářskou práci jsem zpracovával v době, kdy byly známy výsledky korupce za rok 2012. Česká republika figurovala na 54. místě ze 176 zemí. V průběhu zpracování této práce byly zveřejněny nové výsledky za rok 2013. Naše země si pohoršila, a v celosvětovém žebříčku se umístila na 57. místě, s hodnocením 48 bodů, což je stejný výsledek, jakého dosáhly Bahrajn, Chorvatsko a Namibie. Tento výsledek se jeví jako velmi tristní v regionálním měřítku. Mezi 31 evropskými zeměmi se Česká republika nachází na 25. - 26. místě společně s Chorvatskem. Za námi už je pouze Slovensko, Itálie, Rumunsko, Bulharsko a Řecko. Uvidíme, co s korupcí udělá nová vláda. Jestli se situace zlepší nebo bude mít i nadále stejnou sestupnou tendenci. Důležitá bude důslednější kontrola, zpřísněné tresty pro aktéry korupčního jednání, lepší činnost soudů, policie, kvalitní zákony o úřednících, o financování politických stran. Dále zajištění hlubších kontrol hospodaření ve státních firmách a nastavení dalších pravidel, která budou přínosem, a nebude docházet k obrovskému plýtvání finančních prostředků. Na druhou stranu by měl každý člověk začít sám u sebe, aby naše společnost místo rostoucího státního dluhu, vzkvétala. V oblasti veřejné správy se hovoří o zavedení etických kodexů a jejich dodržování. Tito lidé, se však velmi často mohou setkat s nabídnutým úplatkem. Bohužel řadoví úředníci jsou velmi špatně finančně ohodnoceni a snadněji, tak mohou podléhat vidině snadného přivýdělku do rodinného rozpočtu. Naopak někteří manažeři státních firem přes velmi špatné hospodářské výsledky, pobírají královský plat v řádech statisíců korun měsíčně. A posléze dostávají ještě několika miliónové odstupné. Samozřejmě by mělo být podávání majetkových přiznání u zaměstnanců s rozhodovacími pravomocemi. Také zadávání a vyhodnocení státních zakázek musí být transparentní a výsledky těchto výběrových řízení veřejně přístupné. Obecně není ničím neznámým, že míra korupce má zásadní vliv na životní úroveň obyvatelstva. V zemích na severu Evropy jako je Dánsko, Švédsko, Finsko a Norsko to pochopili již dávno, a pravidelně patří mezi státy s nejnižší korupcí s indexem okolo 90 bodů. Maximum je 100 bodová hranice. Nelze očekávat, že v krátkém časovém horizontu můžeme uvedené země dostihnout, ale určitě se můžeme ve světovém i evropském žebříčku dostat na vyšší pozice, než je tomu doposud. Bude záležet na každém z nás, jak se k dané problematice postavíme.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ANTIKA. Římské právo. [online]. ©2004 [cit. 2014-01-12]. Dostupné z <http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1497>
- [2] BARTOŠEK, M. Dějiny římského práva: (ve třech fázích jeho vývoje). 2. přepracované vydání. Praha: Academia, 1995, 280 s. ISBN 80-200-0545-5.
- [3] BEZKORUPCE. Služby [online]. ©2013 [cit. 2013-12-10]. Dostupné z <http://www.bezkorupce.cz/nabidka-sluzeb/#03>
- [4] BRABCOVÁ, I. Sborník z odborného semináře "K otázkám korupce a úplatkářství". Vydání 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2002, 125 s. ISBN 80-7251-110-6.
- [5] CEJP, M., KOTULAN P. Korupce. Vydání 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996, 51 s. ISBN 80-86008-25-8.
- [6] CZEFRICA. V indexu korupce zůstává hodnocení Afriky nepříznivé. [online]. ©2007-2009 [cit. 2013-12-10]. Dostupné z <http://www.czefrica.com/cs/protea/278-v-indexu-korupce-zstava-hodnoceni-afriky-nepiznive.html>
- [7] DANČÁK, B. HLOUŠEK V., ŠIMÍČEK, V. Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006, 309 s. ISBN 80-210-4062-9.
- [8] DAVID, V., NETT, A. Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007, 345 s. ISBN 978-80-7179-562-9.
- [9] DĚJINY SOCIOLOGIE. Emile Durkheim (1858 - 1917) [online]. ©2014 [cit. 2014-01-10] Dostupné z <http://www.dejinsociologie.cz/emile-durkheim/>
- [10] DODSON, A. Staroegyptské hieroglyfy. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2008, 144 s. ISBN 978-80-204-1821-0.
- [11] DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. Korupce. Praha: [Střední policejní škola Ministerstva vnitra], 2005, 69 s. ISBN 80-239-5687-6.
- [12] EPS. Co znamenají pojmy korupce, klientelismus a střet zájmů? [online]. ©2005-2014 [cit. 2014-01-02] Dostupné z: <http://www.eps.cz/poradna/kategorie/korupce-jednani-uredniku/rada/klientelisticky-nebo-pravni-stat-korupce-klientelism>

- [13] FRIČ, P. Korupce na český způsob. Vyd. 1. Praha: G plus G, 1999, 302 s. ISBN 80-86103-26-9.
- [14] GFK. Jsme GFK [online]. ©2014 [cit. 2014-01-10]. Dostupné z <http://www.gfk.com/cz/about-us/who-we-are/Stranky/default.aspx>
- [15] HAMILTON, R. Egypt: říše faraonů. Vyd. 1. Praha: Slovart, 2007, 255 s. ISBN 978-80-7209-779-1.
- [16] HULINSKÝ, P. Aktuální otázky trestněprávní ochrany společnosti před korupcí. Praha: Police history, 2008, 153 s. ISBN 978-80-86477-47-3.
- [17] CHMELÍK, J. Pozornost, úplatek a korupce. Praha: Linde, 2003, 222 s. ISBN 80-7201-434-x.
- [18] CHMELÍK, J., TOMICA, Z. Korupce a úplatkářství. Praha: Linde, 2011, 283 s. ISBN 978-80-7201-853-6.
- [19] INFORMAČNÍ CENTRUM VLÁDY. Protikorupční opatření. [online]. ©2012-2013 [cit. 2013-12-15]. Dostupné z: <http://icv.vlada.cz/cz/protikorupcni-opatreni/>
- [20] INTEGRACE: časopis pro evropská studia a proces rozšiřování Evropské unie. Kde se daří korupci. Praha: Europeum, 1/2004. ISSN 1212-9771.
- [21] KARKLINS, R. Typology of Post-Communist Corruption. Problems of Post-Communism, July/August 2002, s. 22-32
- [22] KEJDOVÁ, M., VAŇKOVÁ, Z. Základy práva (doplňk). Brno: IMS Brno, 2012, 169 s.
- [23] KELLER, J. Dvanáct omylů sociologie. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995, 167 s. ISBN 80-85850-09-5.
- [24] KELLER, J. Úvod do sociologie. 5. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004, 204 s. ISBN 80-86429-39-3.
- [25] KLAVEREN, J. The Concept of Corruption. In: Political Corruption: a Handbook. New Brunswick 1993, s. 25-28
- [26] KLÍMA, J. Lidé Mezopotámie: cestami dávné civilizace a kultury při Eufratu a Tigridu. 1. vyd. Praha: Orbis, 1976, 333 s.

- [27] KOTLÁNOVÁ, E. Korupce a ekonomický růst. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2012, 85 s. ISBN 978-80-7248-803-2.
- [28] KURZYCZ. GfK Czech: Zvyšuje se počet lidí, kteří mají kladný vztah ke korupci. [online]. ©2000-2014 [cit. 2014-01-10]. Dostupné z: <http://zpravy.kurzy.cz/216763-gfk-czech-zvysuje-se-pocet-lidi-kteri-maji-kladny-vztah-ke-korupci/>
- [29] MÜLLER, K. Kmotři, dárky a modernita. [online]. ©2011-2014 [cit. 2014-01-02] Dostupné z: <http://www.karelmuller.eu/tag/klientelismus/>
- [30] MÜLLER, K., LABOUTKOVÁ, Š., VYMĚTAL, P. Lobbing v moderních demokraciích. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 256 s. ISBN 978-80-247-3165-0.
- [31] MVČR. Zpráva o korupci české republiky v roce 2003 a o plnění harmonogramu opatření aktualizovaného vládního programu boje proti korupci. [online]. ©2010 [cit. 2013-12-15]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-korupci-2003-doc.aspx>
- [32] NATIONAL GEOGRAPHIC. Dějiny korupce a úplatkářství: nejhorší skandály v historii. [online]. [cit. 2013-12-10]. Dostupné z: <http://www.national-geographic.cz/detail/dejiny-korupce-a-uplatkarstvi-nejhors-skandaly-v-historii-19971/>
- [33] NYE, J., S. Corruption and Political Development. A Cost-Benefit Analysis In: American Political Science Review, vol. 61, 2/1967, s. 417-427
- [34] PEŠTA, K. O činnosti kontroly v oblasti neoprávněného obohacování (korupce a úplatkářství). Praha: Výbor lidové kontroly ČSSR, 1988, 124 s.
- [35] PETROVSKÝ, K. Korupce po česku, aneb, Korupce očima průměrného Čecha. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2007, 192 s. ISBN 978-80-86861-94-4.
- [36] POLICIE ČR, Stop korupci. [online]. ©2010 [cit. 2013-12-19]. Dostupné z <http://www.policie.cz/stop-korupci.aspx>
- [37] PRYCE-JONES, D. Korupce světem vládne. Praha: Občanský institut, 1998, 15 s.
- [38] SOMMER, O. Prameny soukromého práva římského. Praha: Melantrich, 1932, 190 s.
- [39] ŠMÍD, T., KUPKA, P. Český organizovaný zločin: od vyděračů ke korupčním sítím. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2011, 348 s. ISBN 978-80-210-5618-3.
- [40] ŠTIČKA, Michal. Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě. Praha: Transparency International - Česká republika, 2008, 212 s. ISBN 978-80-87123-04-1.

[41] TAUCHEN, J., SCHELLE, K. Korupce - včera a dnes. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7418-177-1.

[42] TRANSPARENCY INTERNATIONAL, O nás [online]. ©2011 [cit. 2013-12-10]. Dostupné z <http://www.transparency.cz/o-tic/>

[43] VANTUCH, Pavel. Korupce a kriminalita. 1. vyd. Brno: Rašínova vysoká škola, 2008, 171 s. ISBN 978-80-87001-09-7.

[44] VOLEJNÍKOVÁ, J. Korupce v ekonomické teorii a praxi. Praha: Profess Consulting, 2007, 390 s. ISBN 978-80-7259-055-1.

[45] ZBOŘIL, Z. Korupce, zneužívání moci a změna režimu. NN, ROČ. 1. ledna 1994 [online]. [cit. 2013-12-18]. Dostupné z: <http://www.cibulka.net/nnoviny/nn1994/nn1394/obsah/26.htm>

[46] ŽÍDEK, L. Transformace české ekonomiky: 1989-2004. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2006, 304 s. ISBN 80-7179-922-x.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CPI   Corruption Perception Index (Index vnímání korupce)

GFK   Growth from knowledge (společnost provádějící průzkum trhu)

TI   Transparency International

SEZNAM PŘÍLOH

P I Index CPI 2013

P II Dotazník

Country Rank	Country / Territory	WB Code	IFS Code	Region	CPI 2013 Score	Scores range	
						MIN	MAX
1	Denmark	DNK	128	EU	91	83	98
1	New Zealand	NZL	196	AP	91	83	98
3	Finland	FIN	172	EU	89	83	98
3	Sweden	SWE	144	EU	89	83	98
5	Norway	NOR	142	EU	86	80	98
5	Singapore	SGP	576	AP	86	75	99
7	Switzerland	CHE	146	EU	85	73	89
8	Netherlands	NLD	138	EU	83	73	89
9	Australia	AUS	193	AP	81	74	88
9	Canada	CAN	156	AM	81	72	89
11	Luxembourg	LUX	137	EU	80	71	89
12	Germany	DEU	134	EU	78	73	89
12	Iceland	ISL	176	EU	78	71	89
14	United Kingdom	GBR	112	EU	76	71	81
15	Barbados	BRB	316	AM	75	64	88
15	Belgium	BEL	124	EU	75	71	89
15	Hong Kong	HKG	532	AP	75	65	83
18	Japan	JPN	158	AP	74	57	81
19	Uruguay	URY	298	AM	73	69	79
19	United States	USA	111	AM	73	50	89
21	Ireland	IRL	178	EU	72	54	83
22	Bahamas	BHS	313	AM	71	69	73
22	Chile	CHL	228	AM	71	63	79
22	France	FRA	132	EU	71	57	79
22	Saint Lucia	LCA	362	AM	71	70	73
26	Austria	AUT	122	EU	69	54	81
26	United Arab Emirates	ARE	466	ME	69	54	87
28	Estonia	EST	939	EU	68	54	81
28	Qatar	QAT	453	ME	68	45	92
30	Botswana	BWA	616	AF	64	60	71
31	Bhutan	BTN	514	AP	63	57	70
31	Cyprus	CYP	423	EU	63	49	71
33	Portugal	PRT	182	EU	62	54	73
33	Puerto Rico	PRI		AM	62	51	71
33	Saint Vincent and the Grenadines	VCT	364	AM	62	54	73
36	Israel	ISR	436	ME	61	54	65
36	Taiwan	TWN	528	AP	61	49	79
38	Brunei	BRN	516	AP	60	41	76
38	Poland	POL	964	EU	60	50	73
40	Spain	ESP	184	EU	59	41	73
41	Cape Verde	CPV	624	AF	58	49	70
41	Dominica	DMA	321	AM	58	54	63

Country Rank	Country / Territory	WB Code	IFS Code	Region	CPI 2013 Score	Scores range	
						MIN	MAX
43	Lithuania	LTU	946	EU	57	41	71
43	Slovenia	SVN	961	EU	57	36	73
45	Malta	MLT	181	EU	56	49	63
46	Korea (South)	KOR	542	AP	55	44	67
47	Hungary	HUN	944	EU	54	35	71
47	Seychelles	SYC	718	AF	54	32	71
49	Costa Rica	CRI	238	AM	53	41	66
49	Latvia	LVA	941	EU	53	41	73
49	Rwanda	RWA	714	AF	53	40	74
52	Mauritius	MUS	684	AF	52	49	55
53	Malaysia	MYS	548	AP	50	31	62
53	Turkey	TUR	186	EE	50	38	58
55	Georgia	GEO	915	EE	49	22	70
55	Lesotho	LSO	666	AF	49	42	63
57	Bahrain	BHR	419	ME	48	36	65
57	Croatia	HRV	960	EU	48	31	66
57	Czech Republic	CZE	935	EU	48	34	62
57	Namibia	NAM	728	AF	48	38	63
61	Oman	OMN	449	ME	47	28	69
61	Slovakia	SVK	936	EU	47	26	62
63	Cuba	CUB		AM	46	36	54
63	Ghana	GHA	652	AF	46	28	58
63	Saudi Arabia	SAU	456	ME	46	36	72
66	Jordan	JOR	439	ME	45	36	54
67	Macedonia	MKD	962	EE	44	21	55
67	Montenegro	MON	943	EE	44	39	49
69	Italy	ITA	136	EU	43	38	55
69	Kuwait	KWT	443	ME	43	32	52
69	Romania	ROM	968	EU	43	31	57
72	Bosnia and Herzegovina	BIH	963	EE	42	35	59
72	Brazil	BRA	223	AM	42	30	62
72	Sao Tome and Principe	STP	716	AF	42	32	47
72	Serbia	SCG	965	EE	42	31	53
72	South Africa	ZAF	199	AF	42	32	55
77	Bulgaria	BGR	918	EU	41	26	58
77	Senegal	SEN	722	AF	41	33	47
77	Tunisia	TUN	744	ME	41	32	46
80	China	CHN	924	AP	40	28	55
80	Greece	GRC	174	EU	40	21	57
82	Swaziland	SWZ	734	AF	39	35	42
83	Burkina Faso	BFA	748	AF	38	20	50
83	El Salvador	SLV	253	AM	38	31	45

Country Rank	Country / Territory	WB Code	IFS Code	Region	CPI 2013 Score	Scores range	
						MIN	MAX
83	Jamaica	JAM	343	AM	38	31	44
83	Liberia	LBR	668	AF	38	28	52
83	Mongolia	MNG	948	AP	38	31	47
83	Peru	PER	293	AM	38	29	49
83	Trinidad and Tobago	TTO	369	AM	38	31	52
83	Zambia	ZMB	754	AF	38	32	50
91	Malawi	MWI	676	AF	37	31	45
91	Morocco	MAR	686	ME	37	25	47
91	Sri Lanka	LKA	524	AP	37	28	44
94	Algeria	DZA	612	ME	36	25	42
94	Armenia	ARM	911	EE	36	21	47
94	Benin	BEN	638	AF	36	25	47
94	Colombia	COL	233	AM	36	28	45
94	Djibouti	DJI	611	AF	36	23	52
94	India	IND	534	AP	36	24	47
94	Philippines	PHL	566	AP	36	21	45
94	Suriname	SUR	366	AM	36	31	42
102	Ecuador	ECU	248	AM	35	21	46
102	Moldova	MDA	921	EE	35	25	47
102	Panama	PAN	283	AM	35	28	42
102	Thailand	THA	578	AP	35	31	40
106	Argentina	ARG	213	AM	34	20	40
106	Bolivia	BOL	218	AM	34	17	47
106	Gabon	GAB	646	AF	34	31	38
106	Mexico	MEX	273	AM	34	27	42
106	Niger	NER	692	AF	34	21	42
111	Ethiopia	ETH	644	AF	33	21	42
111	Kosovo	LWI		EE	33	29	36
111	Tanzania	TZA	738	AF	33	22	47
114	Egypt	EGY	469	ME	32	17	44
114	Indonesia	IDN	536	AP	32	21	50
116	Albania	ALB	914	EE	31	23	38
116	Nepal	NPL	558	AP	31	28	35
116	Vietnam	VNM	582	AP	31	21	41
119	Mauritania	MRT	682	AF	30	21	42
119	Mozambique	MOZ	688	AF	30	23	38
119	Sierra Leone	SLE	724	AF	30	21	40
119	Timor-Leste	TLS	537	AP	30	23	34
123	Belarus	BLR	913	EE	29	21	43
123	Dominican Republic	DOM	243	AM	29	21	42
123	Guatemala	GTM	258	AM	29	21	36
123	Togo	TGO	742	AF	29	21	42

Country Rank	Country / Territory	WB Code	IFS Code	Region	CPI 2013 Score	Scores range	
						MIN	MAX
127	Azerbaijan	AZE	912	EE	28	21	40
127	Comoros	COM	632	AF	28	17	42
127	Gambia	GMB	648	AF	28	12	50
127	Lebanon	LBN	446	ME	28	17	38
127	Madagascar	MDG	674	AF	28	22	38
127	Mali	MLI	678	AF	28	20	40
127	Nicaragua	NIC	278	AM	28	21	37
127	Pakistan	PAK	564	AP	28	19	42
127	Russia	RUS	922	EE	28	21	43
136	Bangladesh	BGD	513	AP	27	21	50
136	Côte d'Ivoire	CIV	662	AF	27	19	38
136	Guyana	GUY	336	AM	27	21	33
136	Kenya	KEN	664	AF	27	19	37
140	Honduras	HND	268	AM	26	21	35
140	Kazakhstan	KAZ	916	EE	26	11	39
140	Laos	LAO	544	AP	26	19	41
140	Uganda	UGA	746	AF	26	12	38
144	Cameroon	CMR	622	AF	25	12	40
144	Central African Republic	CAF	626	AF	25	11	37
144	Iran	IRN	429	ME	25	15	41
144	Nigeria	NGA	694	AF	25	14	40
144	Papua New Guinea	PNG	853	AP	25	11	35
144	Ukraine	UKR	926	EE	25	18	32
150	Guinea	GIN	656	AF	24	12	40
150	Kyrgyzstan	KGZ	917	EE	24	18	35
150	Paraguay	PRY	288	AM	24	19	36
153	Angola	AGO	614	AF	23	19	40
154	Congo Republic	COG	634	AF	22	12	40
154	Democratic Republic of the Congo	COD	636	AF	22	12	37
154	Tajikistan	TJK	923	EE	22	11	32
157	Burundi	BDI	618	AF	21	12	27
157	Myanmar	MMR	518	AP	21	11	39
157	Zimbabwe	ZWE	698	AF	21	0	38
160	Cambodia	KHM	522	AP	20	11	30
160	Eritrea	ERI	643	AF	20	5	52
160	Venezuela	VEN	299	AM	20	12	29
163	Chad	TCD	628	AF	19	9	30
163	Equatorial Guinea	GNQ	642	AF	19	15	22
163	Guinea-Bissau	GNB	654	AF	19	12	22
163	Haiti	HTI	263	AM	19	11	26
167	Yemen	YEM	474	ME	18	11	28
168	Syria	SYR	463	ME	17	6	22

Country Rank	Country / Territory	WB Code	IFS Code	Region	CPI 2013 Score	Scores range	
						MIN	MAX
168	Turkmenistan	TKM	925	EE	17	11	21
168	Uzbekistan	UZB	927	EE	17	11	22
171	Iraq	IRQ		ME	16	11	21
172	Libya	LBY	672	ME	15	2	24
173	South Sudan			AF	14	12	17
174	Sudan	SDN	732	ME	11	0	21
175	Afghanistan	AFG	512	AP	8	1	12
175	Korea (North)	PRK		AP	8	1	12
175	Somalia	SOM	726	AF	8	5	12

Zdroj: Transparency International

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK

1

VÁŽENÍ KOLEGOVÉ, PŘÁTELÉ, DÁMY A PÁNOVÉ,

obracím se na Vás s žádostí o spolupráci. Předkládaný dotazník je určen k výzkumným účelům, jež bude součástí mé bakalářské práce. Cílem tohoto výzkumu je zjistit současný stav a vnímání korupce v České republice širokou veřejností. Celý dotazník je anonymní. U každé otázky zakřížkujte jednu variantu. Děkuji, za váš čas a ochotu se na projektu podílet.

1. **Pohlaví:** muž žena
2. **Věk:** do 30 let 30 – 60let nad 60 let
3. **Vzdělání:** základní vyučen/a středoškolské vysokoškolské
4. **Bydliště:** vesnice město střídavě
5. **Zaměstnání:**
 student zaměstnanec podnikatel důchodce sociální dávky v domácnosti
6. **Vlastní zkušenost s korupcí?** ano ne
7. **Přijal/a jste někdy úplatek?** ano ne
8. **Nabídl/a jste někdy úplatek?** ano ne
9. **Účastníte se voleb?** ano ne
10. **Sledujete korupční kauzy?** ano spíše ano spíše ne ne
11. **Považujete za úplatek i něco jiného než peníze?** ano spíše ano spíše ne ne
12. **Jak závažný je podle vás problém korupce v ČR?**
 kritický velmi vážný málo vážný nedůležitý
13. **Myslíte si, že lze korupci podchytit a zamezit takovému jednání?**
 ano spíše ano spíše ne ne
14. **Myslíte si, že by korupce byla výrazně nižší, pokud by mzda v ČR byla srovnatelná se západními zeměmi?** ano spíše ano spíše ne ne
15. **Myslíte si, že stav korupce je horší než před rokem 1989?** ano na stejné úrovni ne
16. **Hlavní příčina korupce v ČR?**
 vláda morální hodnoty lidí nízké příjmy vše dohromady jiné
17. **Ve které oblasti se korupci nejvíce daří?** politika veřejná správa justice policie
 armáda média sport zdravotnictví školství jiné
18. **Myslíte si, že má vláda skutečný zájem korupci potírat** ano spíše ano spíše ne ne
19. **V případě, že máte někoho známého v řadách lékařů, policistů, soudců, ředitelů, manažerů aj. využíváte jejich pravomoci a žádáte je o pomoc?** ano ne
20. **Co by podle vás přispělo ke snížení korupce?**
 zpřísněné tresty lepší činnost soudů, policie důslednější kontrola nevím nic nepomůže
21. **Víte na kolikátém místě se nachází ČR v hodnocení korupce mezi 176 zeměmi?**
 mezi nejlepšími okolo 50. místa okolo 100. místa mezi nejhoršími